

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen ammattilainen

*”Parempaa mainoslauseetta
muuttuvassa maailmassa saa hakea!”*

Tampereen yliopiston
elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutuksesta
valmistuneiden tarinoita opiskelusta ja työhön sijoittumisesta

EDU

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Sisällys

Lukijalle	3

VALMISTUNEIDEN TARINAT

TYÖNANTAJANA KUNTA	5

Annina, 27, projektisuunnittelija.....	5

TYÖNANTAJANA YLIOPISTO	9

Armi, 47, yliopisto-opettaja ja sivutoiminen kameranäyttelijä.....	9

Elina, 27, opintokoordinaattori	14

Laura, 28, International Admissions Coordinator	20

Mira, 30, pedagoginen suunnittelija	24

Susanna, 30, tutkija	28

TYÖNANTAJANA YKSITYINEN SEKTORI	33

Hanna-Reetta, 41, Business Data Operations Specialist	33

Laura, 29, koulutusasiantuntija	36

TYÖNANTAJANA VAPAAN SIVISTYSTYÖN

ORGANISAATIOT JA JÄRJESTÖT	40

Anna, 28, suunnittelija	40

Johanna, 33, tiedottaja ja valmentaja	43

Mikko, 39, projektipäällikkö	47

Ronja, 26, projektikoordinaattori.....	53

Lukijalle

Tämä kirjanen pitää sisällään kaksitoista tarinaa kasvatustieteiden opiskelusta, opiskeluaikaisista valinnoista sekä työllistymisestä. tarinat ovat Tampereen yliopistosta elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutuksesta (elokas) kasvatustieteen maisteriksi valmistuneiden kirjoittamia kuvauksia, jotka kerättiin keväällä 2018.

Tarinakokoelma on lajissaan toinen: sen edeltäjä, *Se on se avain* -kirjanen, julkaistiin vuonna 2004 tiedekunnan opintohallinnon ja opinto-ohjausta tekevien toimijoiden aloitteesta. Uuden kirjasen tavoite on sama kuin sen edeltäjän: pyrkimyksenä on tukea erityisesti niiden kasvatustieteilijöiden opintosuunnitella ja työelämäpohdintoja, jotka eivät valmistu luokan-, aineen- tai lastentarhanopettajan tehtäviin.

Vaikka vanhan kirjasen tarinat ovat edelleen hyvää luettavaa elokas-opiskelijoille, tuli kirjasen päivittäminen ajankohtaiseksi yliopistoympäristössä ja esimerkiksi tutkintonimikkeissä tapahtuneiden muutosten myötä. Vuoden 2004 kirjanen piti sisällään tarinoiden ohella numeerista tietoa ”kasvatustieteiden tieteenalaohjelmasta” valmistuneiden sijoittumisesta työelämään. Tästä uudesta kokoelmasta selvitysosuus puuttuu, ja painopiste on kirjoittajien kokemuspuheessa.

Kirjaseen kerätyistä kertomuksista käy selväksi se, että elokas-opintojen generalistinen luonne koetaan – edelleen – yhtä aikaa sekä etuna että haasteena. Se, että opiskelupolku on mahdollista rakentaa persoonalliseksi ja että tätä kautta työelämässä on mahdollista suuntautua mitä moninaisimpiin tehtäviin omien kiinnostusten ja tavoitteiden mukaan, on kiehtovaa ja kutkuttavaa. Samaan aikaan juuri valinnanvapaus tuottaa epävarmuutta – erityisesti silloin, jos omia mielenkiinnonkohteita ja suuntia joutuu kovasti etsimään.

Kirjaseen kootut tarinat kerättiin sähköpostitse vuosina 2005–2017 valmistuneilta elokkailta. Mukaan pyrittiin etsimään eri sektoreille työllistyneitä ja erilaisia polkuja kulkeneita. Täydellistä kuvaa elokkaiden työelämämahdollisuuksista kirjanen ei kuitenkaan anna – tarinat tarjoavat ennemmin väläyksiä siitä laajasta kirjosta tehtäviä ja konteksteja, joihin elinikäisen kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisen on mahdollista hakeutua.

Kukin kirjoittaja kertoo tarinansa omin sanoin, omalla tavallaan ja haluamiin asioita painottaen. Kirjoittamisen tueksi oli tarjolla apukysymyksiä, jotka koskivat opiskelualan ja sivuaineiden valintaa, arvosanojen ja opinnäytetöiden merkitystä työllistymiselle, työharjoittelua ja kansainvälisiä kokemuksia opiskeluaikana, aktiivisuutta opiskelijajärjestöissä ja luottamustehtävissä sekä työnhakua ja ensimmäisiä työpaikkoja. Tarinansa loppuun monet kirjoittajista ovat kiteyttäneet viestin, jonka he haluavat välittää uusille opiskelijoille.

Kiitämme lämpimästi projektiin mukaan lähteneitä alumneja. He ovat nähneet vaivaa opintopolkunsa ja työelämäkokemustensa aukikirjoittamisessa ja kokeneet tehtävän ilmeisen tärkeäksi muistaen vielä hyvin oman etsikköaikansa. Useampi kuin yksi kirjoittajista kertoi, että kirjoitusprosessi oli mielekäs myös itseä ajatellen: tuntui hyvältä pysähtyä hetkeksi pohtimaan sitä, mitä reittejä elämä on kuljettanut, millaisena opiskeluaika näyttäytyy työelämästä käsin ja mitä oivalluksia reppuun on kertynyt.

Tällaisia pysähtymisen ja oman elämän inventaarion hetkiä on varmasti hyvä sisällyttää myös opintopolun varrelle. Toivomme, että tämä tarinakokoelma tarjoaa virikkeitä ja näkökulmia opiskeluaikaisiin valintoihin ja työelämävaihtoehtoihin mieltäville elokas-opiskelijoille – tuleville elinikäisen kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisille.

Tampereella 24.5.2018

Mirka Räisänen, yliopisto-opettaja

Leena Pohjasmäki, opintokoordinaattori

Liisa Ikkala-Toiviainen, opintopäällikkö

Valmistuneiden tarinat

Työnantajana kunta

Annina, 27, projektisuunnittelija

Kannattaa nauttia elämästä ja hankkia kokemuksia työstä, vapaaajalta, Suomesta ja maailmalta. Tutustua ihmisiin ja olla kiinnostunut eri aloista. Etsiä itselle sopivia tapoja kansainvälistyä ja saada perspektiiviä omaan ammattialaan ja yhteiskuntaan.

Tiesin jo yläasteella, että suuntaan opiskelemaan yliopistoon. Äitini koulutuksen ja työhistorian kautta yleinen kasvatustiede oli minulle temaattisesti tuttua entuudestaan. Kuitenkin abivuonna pohdin, lähdenkö opiskelemaan psykologiaa, kauppatieteitä vai kasvatustieteitä. Kasvatustiede valikoitui pääaineekseni, sillä olin jo lukioaikana kiinnostunut oppimisesta, opetuksesta, koulutuksesta, psykologiasta ja yhteiskuntaopista. Koin, että kasvatustiede oli näitä kaikkia, ja niin psykologia ja kauppatiede saivat jäädä odottamaan omaa aikaansa. Myöhemmin olen todennut, että Tampere oli minulle juuri oikea paikka yliopiston yhteiskunnallisen painotuksen vuoksi. Toki myös kaupunki veti puoleensa muita vaihtoehtoja enemmän. Psykologian ja kaupallisten opintojen jatkamista pohdin edelleen – kasvatustieteen maisterin paperit takataskussa.

Opintoja koskevia ratkaisuja tein pitkälti mielenkiinnon johdantelemana. Otin psykologian pitkäksi sivuaineeksi ja hallintotieteen lyhyeksi. Opiskelin myös työhyvinvoinnin kokonaisuuden ja tein opettajan pedagogiset opinnot. Kauppatiede jäi jostain syystä vähemmälle. Jälkikäteen ajattelen, että kaupallisista opinnoista olisi ollut paljon hyötyä työelämässä. Esimerkiksi toimiessani projektisuunnittelijana Euroopan sosiaalirahaston rahoittamassa projektissa taloudellinen tuntemus olisi tukenut hankkeessa työskentelyä. Yrittäjäyys on alkanut kiinnostaa uudella tavalla, ja siinäkin kaupalliset opit olisivat kullan arvoisia.

Jälkikäteen ajatellen jäin myös kaipaamaan poikkitieteellisiä projekteja ja kohtaamisia, joissa voisi oppia toisen alan opiskelijoilta. Esimerkiksi Demola-projektit ovat oiva työkalu lisätä yhteistyötä eri alojen kesken.

Kaiken kaikkiaan antoisinta opinnoissa oli yhteiskunnallinen orientaatio ja vapaus suunnata oppimista oman kiinnostuksen mukaisesti. Opinnäytetöiden aiheet valitsin omien intressieni suuntaisesti. Kandidaatintutkielman tein opiskeluhyvinvoinnista ja gradun opintoihin kiinnittymisestä. Opinnäytetyöt olivat parhaita oppimiskokonaisuuksia opintojen aikana: aiheet ja menetelmät olivat mielenkiintoisia ja monessa tutkimuksen kohdassa tein omannäköisiä ratkaisuja, joskus jopa ohjaajan näkemyksen sivuuttaen. Opinnäytteet olivat vahvasti omia projektejani ja koin niihin omistajuutta.

Hain myös opettajan pedagogisiin opintoihin ja pääsinkin niihin. Kaikista opinnoista juuri pedagogisten opintojen vuosi oli antoisin. Opetusharjoitteluni tein Tampereen seudun ammattiopisto Tredussa opettaen kasvatusetiikkaa ja kehityspsykologiaa lähihoitaja- ja koulunkäynninohjaajaopiskelijoille sekä aamu- ja iltapäiväohjauksen opiskelijoille. Lisäksi opetin yliopistolla jaksoilla ”opetus, ohjaus ja oppiminen” sekä ”kasvatus, koulutus ja yhteiskunta”. Koulutinkin myös Hyvinkään kaupungin henkilöstöä työhyvinvointi-iltapäivässä ja toimin tuutorina avoimen yliopiston opinnoissa.

Monelle opiskelukaverille pedagogisten opintojen vuosi oli raskas. Minulle se oli mahdollisuus kokeilla kaikkea opittua käytännössä ja tukea toisten oppimista. Pedagogisesta harjoittelusta jäi muistoksi yksi tärkeimmistä palautteista alan asiantuntijana: Tredussa opetukseen osallistui maahanmuuttajataustainen opiskelija, jonka suomen kielen taso teki oppimisesta haastavaa. Suunnittelin opetukseni niin, että pystyisin mahdollisimman hyvin huomioimaan kyseisen opiskelijan sekä muut erilaiset oppijat. Avasin opiskelijalle esimerkiksi käsitteitä arkikielellä. Harjoittelun jälkeen opiskelija tuli henkilökohtaisesti kiittämään ja halaamaan. Hän kertoi saaneensa minulta kannustusta ja tukea sekä uskoa ja rohkeutta jatkaa opintoja haasteista huolimatta. Tähän palautteeseen palaan edelleen tehdessäni uraani koskevia päätöksiä.

Opiskelun ohella olin mukana ainejärjestö-, kuoro- ja tanssitoiminnassa. Ensimmäisenä vuonna valikoiduin Mentorin tapahtuma- ja vapaa-ajanvastaavaksi. Pesti toi paljon rohkeutta ja kokemusta toimia erilaisten ihmisten kanssa sekä vastata tapahtumista. Toisaalta vuosi oli myös aika raskas, ja jouduin monesti olemaan yksin vastuussa asioista ilman kunnollista tukea. Olen kuitenkin tyytyväinen: raskaistakin tilanteista sain kullannarvoisia oppeja elämään.

Toimin myös tuutorina uusille opiskelijoille, mistä sain ensimmäisiä käytännön kokemuksia ryhmäohjauksesta. Ohjauksen suunnittelu, uusien opiskelijoiden tukeminen ja ohjaaminen sekä kuulumisten vaihto ja ryhmäyttäminen olivat mukava tapa osallistua hyvän opiskeluhengen luomiseen. Lisäksi osallistuin

Kaiku-kuoron toimintaan ja pääsin mukaan toteuttamaan alakoululaisille suunnattua pedagogista musiikkidraamaa, jossa käsiteltiin kiusaamista ja yksinäisyyttä. Neljäntenä opiskeluvuonna hakeuduin rekrytointityöryhmään, joka hoiti yliopiston lehtorien valintaa. Tehtävä antoi kuvan akateemisesta rekrytointiprosessista. Sain olla suunnittelemassa tehtävänkuvia, lukemassa hakudokumentteja, valitsemassa haastateltavia sekä haastattelemassa ja arvioimassa opetusnäytteitä. Tämä luottamustoimi oli ensikosketukseni rekrytointin maailmaan.

Jo lukioaikana olin täysin vakuuttunut siitä, että lähdän opiskelijavaihtoon. Olin kuullut kavereilta ja tuttavilta hienoja tarinoita vaihtovuosista ja -reisusta, ja gradun jälkeen totesin, että haaveelle oli vihdoinkin annettava siivet. Etsin elämäntilanteeni vuoksi lyhyempiä vaihtoehtoja ulkomailla opiskeluun, ja vastaan tuli kuukauden kestoisen DAAD-kesäopintokokonaisuus Saksassa. Hain ja sain opintoihin stipendin, ja lähdin Trierin kaupunkiin kesällä 2015. Yksin asuminen vieraassa paikassa ja asioiden hoitaminen vieraalla kielellä eivät aina suju ilman haasteita, mutta niistä selvinneenä voi aina pahan paikan tullen uskoa omaan kyvykkyyteensä.

Työharjoittelupaikka oli minulla kirikkaana mielessä. Opettamisesta ja opetuksen kehittämisestä kiinnostuneena kilautin Tampereen ammattikorkeakoulun ammatilliseen opettajankoulutukseen. Puhuin itseni harjoittelijaksi, mutta opetustehtävien sijaan päädyin kehittämistehtävien puolelle. Sain vastuulleni sekä omia projekteja että avustavia tehtäviä. Tehtävät olivat vaativia, mutta hoidettavissa. Vauhti oli kova. Opin koulutussuunnittelua, tapahtumajärjestämistä, tutkimista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Pian valmistumisen jälkeen minut pyydettiin tekemään opettajankoulutuksen opiskelijavalinnat Tampereen ammattikorkeakoulun ammatilliseen opettajankoulutukseen, ja sen jälkeen sain LinkedIn-palvelun kautta kutsun tulla keskustelemaan uudesta yhteistyöstä yritysmaailmassa. Tartuin tarjoukseen ja kävin työskentelemässä koulutuksen digitalisoinnin ja kehittämisen parissa. Totesin kuitenkin pian, että yhteiskunnallisempi orientaatio ja ihmisten asioiden edistäminen sopivat minulle paremmin, joten vaihdoin pian työnhaunohjaajan tehtäviin yksityiselle sektorille ja myöhemmin projektisuunnittelijaksi nuorten työllistämistä edistävään hankkeeseen kuntasektorille.

Työpaikan saamiseen ovat aina liittyneet jollakin tavalla tuntemani ihmiset, hyvin tehty työ aiemmassa paikassa sekä oma rohkea asenne hypätä uuteen. Työllistymisen kannalta on ollut arvokasta myös se, että olen päässyt harjoittelemaan työelämätaitoja laaja-alaisesti jo ennen valmistumista. Olin esimerkiksi neljä kesää kesätoissa oppilaitosten hakijapalveluissa. Sain monipuolista oppia myös opiskelun oheisaktiviteeteista sekä siitä, että kirjoitin graduni pohjalta tutkimusartikkelia opintoihin kiinnittymisestä sekä konsultoin opinto-ohjaajien

tunneilla toisen asteen opiskelijoita opiskelijavalinnoissa, jatko-opinnoissa ja opiskelutekniikassa.

Koskaan ei voi tietää, mistä kaikesta voi saada uudenlaista osaamista ja verkostoja. Siksi kannattaa nauttia elämästä ja hankkia kokemuksia työstä ja vapaa-ajalta, tutustua ihmisiin ja olla kiinnostunut eri aloista sekä etsiä itselle sopivia tapoja kansainvälistyä ja saada perspektiiviä omaan ammattialaan ja yhteiskuntaan. Lisäksi kannattaa kerätä oppimaansa yhteen, esimerkiksi osaamisportfolioon: valmistumisen kynnyksellä on helpompi sanoittaa osaaminen ja tunnistaa opitut asiat, kun voi konkreettisesti palata takaisin opinnoissa kertyneisiin oppimistehtäviin ja vapaa-ajan projekteihin.

Kaiken kaikkiaan työelämän aloittaminen valmistumisen jälkeen ei ollut ihan helppoa, vaikka se tarinassa saattaakin siltä kuulostaa. Omaa paikkaansa ja itseään alan asiantuntijana on joutunut hakemaan. Työelämää koskevat päätökset ovat vieneet aikaa ja olleet välillä vaikeita. Olen myös kaivannut opiskeluaikaa. Kaikesta huolimatta olen kiitollinen tekemistäni valinnoista, tapaamistani ihmisistä ja eri työpaikoissa oppimastani. Mahdollisuuksia on paljon, menetettävää vähemmän.

Työnantajana yliopisto

Armi, 47, yliopisto-opettaja ja sivutoiminen kameranäyttelijä

Kukaan ei tulisi minua kotoa noutamaan. Oli itse uskallettava lähteä liikkeelle ja astua epämurkuvuusalueelle tarpeen mukaan. Oli tehtävä valintoja ja aloitettava niiden asioiden parissa, jotka eniten tuntuivat kiinnostavan. Käännettävä kiinnostus vahvuudeksesi ja osaamiseksi.

Aloitin aikuiskasvatustieteen opinnot syksyllä 2012. Siinä vaiheessa olin neljän lapsen äiti, jolla oli takanaan työelämä- ja kotiäitivuosia, lastentarhanopettajan tutkinto, draamakasvatuksen perusopinnot ja aloitetut aineopinnot, luovan kirjoittamisen opinnot sekä teatteritaiteen opintoja. Lapsuuteni on ollut rankka, ja pääsin jäsentämään historiaani vasta täysi-ikäisenä. Koin vaikean uupumuksen, mikä vaikutti vahvasti siihen, että halusin miettiä elämääni uusiksi. Olin ehkä mennyt liiaksi vallitsevien olettamusten mukaan ja koittanut olla roolissa, jossa oli lopulta epämurkava olla. Vasta uupumisen kova oppikoulu pakotti minut kyseenalaistamaan normeja ja lähtemään harkitusti kohti niitä asioita, jotka koin itselleni merkityksellisiksi.

Luovan ilmaisun eri muodot ja etenkin teatteri olivat olleet alakouluikäisestä saakka suuri innostuksen ja kiinnostuksen kohteeni. Lähdin nyt kohti sitä, mikä oli aina kiehtonut, mutta mitä kohden en ollut uskaltanut aiemmin lähteä. Tein musiikkia: lauloin bändissä, kävin laulutunneilla ja esiinnyin tapahtumissa ja yksityistilaisuuksissa. Opiskelin teatteritaidetta ja olin mukana teatteriin liittyvissä projekteissa ja lopulta myös työtehtävissä.

Herkkäsieluisena ihmisenä törmäsin kuitenkin teatteritaiteenkentällä jatkuvasti tilanteisiin, jossa koin jääväni vaille pedagogisesti perusteltua ohjausta. Minä ja minuus olivat asioita, joita ei ollut sopivaa tuoda esille. Myös kyseenalaistaminen tuntui olevan näissä piireissä jollain lailla kiellettyä. Koin välillä tekeväni asioita täysin mielivaltaisessa ohjauksessa.

Sitten vastaan tuli ilmoitus draamakasvatuksen perusopinnotkokonaisuudesta. Viimeinen hakupäivä oli menossa ja päätin tehdä hakemuksen. Jäin ensimmäiselle varasijalle, mutta seuraavan haun alkaessa olin nopea ja pääsin opiskelemaan perusopintoja. Draamakasvatusta tempaisi minut mukaansa. Sain jäsentää

maailmaani entistä antoisimmin ja syvemmin. Tunsin löytäneeni ”henkisen kotini” ja koin muut opintoihin hakeutuneet ihmiset hengenheimolaisikseni.

Oivalsin haluavani ehdottomasti toimia draamakasvatuksen parissa. Luovan kirjoittamisen opinnot antoivat hyvän lisän tähän kokonaisuuteen. Yksi kuitenkin puuttui – ja se oli opettajan pätevyys. Luokanopettajina toimivat opiskelukaverini saivat pätevyuden draamakasvattajiksi ja ilmaisutaidon opettajiksi. Minä lastentarhanopettajana en ollut oikeutettu tähän. Selvittelin, mitä minun pitäisi tehdä.

TE-keskus ei tunnistanut draamakasvattajan ammattia olevan olemassakaan, ja jouduin itse selventämään heille, mistä oli kyse. Seuraavaksi tarkastelin avoimen yliopiston tarjontaa ja kysyin mahdollisuutta tehdä yksittäisiä opintojaksoja kasvatustieteistä tavoitteideni edistämiseksi. Tutkintooni lastentarhaopettajaopistossa oli kuulunut kasvatustieteiden perusopintokokonaisuus ja jonkin verran aineopintoja, mutta opintoviikot olivat ehtineet muuttua opintopisteiksi ja opintojaksojen nimet ja sisällöt vaihtuneet. Piti selvittää, paljonko opintoja minulla lopulta katsottiin olevan kasassa.

Avoimessa yliopistossa oli onneksi vastassa henkilö, joka antoi kaiken mahdollisen tukensa, ohjasi eteenpäin ja lopulta kannusti hakemaan opiskelupaikkaa. Ennätin tehdä avoimessa yliopistossa yhden aineopintojakson, ennen kuin kevään yhteishaku alkoi. Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutus vaikutti sopivalta valinnalta – olinhan päässyt itse elinikäisen oppimisen makuun. Koska minulla ei ollut mahdollisuutta erillisvalintaan vajaiden aineopintojen vuoksi, hain pelkästään pääsykokeilla sisään.

Ympäristön ja lähipiirin reaktiot opintoaaveisiini eivät olleet pelkästään kannustavia. Yksi mietti olenko pohtinut asiaa loppuun saakka: ”Opinnot ovat vaativia ja täytyy olla ihan oikeasti viisas, että niissä pärjää.” Sain myös kuulla kysymyksiä siitä, olenko jo liian vanha opiskelemaan, käsitänkö kuinka taloudellisesti haastavaa opiskelu tulee olemaan tai kuvittelenko opintojen aidosti hyödyttävän työllistymistä haluamiini tehtäviin.

Niin kuitenkin kävi, että pääsin opiskelemaan. Kasvatustieteiden perus- ja aineopinnot luettiin tutkintoon hyväksi, ja luovan kirjoittamisen opinnot ja draamakasvatuksen perusopinnot sivuaineopinnoiksi. Draamakasvatuksen aineopinnot olivat kuitenkin opintojen alkaessa vielä kesken, joten en saanut niistä kokonaismerkintää. Niinpä olin ensimmäisellä periodilla tilanteessa, että opintorekisterissäni näkyivät vain kasvatustieteiden hyväksiluetut opinnot. Syventävän vaiheen kurssit vaativat alleen paljon opintopisteitä, ja jäin rannalle lähes kaikista niistä, joihin oli sähköinen haku.

Henkilökohtainen opintosuunnitelmani ammotti tyhjiyttään ja pelkäsin, etten saa riittävästi opintopisteitä syksylle. HOPS-ohjaajani kannusti kuitenkin

tekemään varasuunnitelmiä. Eräs opiskelutoveri ehdotti puhetekniikan ja vokologian sivuaineopintoja arvelen minun innostuvan niistä. Niinpä hain mukaan kaikille alkaville perus- ja aineopintokursseille ja pääsin mukaan. Opintosuunnitelmani täyttyi ja löysin itseni sellaisten sivuaineopintojen parista, jotka todella innostivat.

Ensimmäinen opintovuosi opetti tekemään tarkkaa henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Rakensin jo keväällä tulevaa lukuvuotta. Jäsentely vei paljon aikaa, mutta palkitsi seuraavan opintovuoden aikana. Vältin lähes kokonaan päällekkäiset opintojaksot ja opintopisteitä kertyi riittävästi opintorahaa varten. Sain tehtyä samalla töitä ja perheellekin jäi aikaa. En sano, ettenkö olisi välillä manannut elämäni ja miettinyt, miksen tehnyt tätä kaikkea ennen kuin minulla oli lapsia. Elämä ei kuitenkaan aina etene suoraviivaisesti, ja minun mutkikas polkuni tuntui kuitenkin etenevän suoraviivaisemmin kuin koskaan, joten olin kaikesta kiitollinen.

Tunsin myös tekeväni merkityksellisiä asioita, vaikka ympäristö ja lähipiiri reagoivatkin edelleen opiskelemiseeni. Yhteisöt voivat olla yllättävän tiukkoja ja armottomia, jos teet asioita sen mukaan väärässä järjestyksessä tai alueella, joka on vieraampi ja epätyypillisempi. Ehkä paras kannustajani oli isäni, joka nyt kykeni näkemään minut omimmillani. Isä oli kiinnostunut opinnoistani ja yliopistomaailmasta, joka oli hänelle vieras. Isä sanoi käsittävänsä nyt, että olin ollut jo lapsena tähän suuntaan pyrkivä, mutta vahvasti fyysiseen työhön suuntautuneessa maatalousyhteisössä olin jäänyt omien suuntausteni kanssa varjoon. Ennätin riemuja isäni kanssa kandin papereita, mutta valitettavasti hän menehtyi ennen valmistumistani maisteriksi.

Opintojen aikana selkeni nopeasti se, että opettajan pätevyyden saavat suoraan vain luokanopettajaopiskelijat. Hain erillisiin elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutuksen opiskelijoille järjestettäviin aikuiskoulutuksen opettajan pedagogisiin opintoihin yliopistossa, mutten tullut valituksi. Eteen tulleissa työtilaisuuksissa olisin jo tarvinnut pätevyyttä: draamakasvatuksen opintoihin kuulunut palkallinen harjoittelu pilottihankkeessa koulutussuunnittelijana olisi poikinut lisää töitä, mikäli opettajan pedagogiset olisivat olleet tehtyinä.

Hain myös ammatillisen opettajakorkeakoulun puolelle tekemään pedagogisia pätevytymisopintoja, mutta työkokemukseni ei ollut opetustehtäviin painotunutta enkä täyttänyt kolmen vuoden työkokemusvaatimusta tässä suhteessa. Isku oli kova. Alkoi näyttää vaikealta saada pätevyys draamakasvattajaksi. Tähtäkö asti olin tullut – vain pettyäkseni? Selvitellyt monenlaista mutkaa matkan varrella ja ajatellut kaiken selviävän, kun vain tarpeeksi jaksaa yrittää. Tehnyt monta vuotta töitä ja kuvitellut saavuttavani sen minkä tavoitteekseni asetin. Harmitti todella.

Olin kuitenkin hakenut erillishaussa uudelleen myös elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutuksen opiskelijoille järjestettäviin aikuiskoulutuksen opettajan pedagogisiin opintoihin. Soveltuvuuskoee meni tällä kertaa nappiin. Ryhmäväittelyssä kaikki saivat sanoa oman sanasensa, ja tein parhaani vedotakseni itseni puolesta. En tiedä, mikä lopulta määräiti pääsyn sisään, saadut pistemäärät, vetoisuus vai ehkä molemmat. Riemun tunne oli kuitenkin valtava, kun sain hyväksymiskirjeen. Koska minulla ei puuttunut enää maisteriopintoja, otin paperit ulos ja tein opettajan pedagogiset opinnot seuraavan lukuvuoden aikana alumnina. Oli hieno hetki, kun vihdoinkin sain pedagogiset opintoni valmiiksi ja saavutin draamakasvattajan ja ilmaisutaidon opettajan pätevyyden! Vuosien unelma toteutui ja se, mikä oli välillä näyttänyt mahdottomalta, olikin mahdollistunut.

Hain valmistuttuani töitä ympäri Pirkanmaata. Osaan hakemuksistani ei koskaan reagoitu, osaan sain tarkan kuvauksen valintaprosessista. Osa-aikaisia töitä minulla oli kameranäyttelijänä Yleisradiolla. Lisäksi sain soviteltua ansiosidonnaista ja osallistuin erilaisiin työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämiin koulutuksiin. Pääsin sitä kautta muun muassa osuuskuntakoulutukseen, jonka puitteissa muodostunut ryhmä hakee edelleen suuntaviivojaan. Pedagogisten opintojen ollessa vielä kesken sain yliopistolta osa-aikaisesti töitä yhteensä kolmeksi kuukaudeksi tuntiopettajana. Niin minulla oli kaksi työtä, jotka eivät vielä riittäneet elantoon, mutta täyttivät päiväni.

Tällä hetkellä toimin yliopisto-opettajana kasvatustieteiden tiedekunnassa Tampereen yliopistossa. Sain paikan ehkä siksi, että olin työyhteisössä jo tuttu kasvo: olin tehnyt pedagogisiin opintoihin liittyneitä harjoitteluja tiedekunnan opintojaksoilla, joten henkilökunta tunsi jo persoonaanani ja toimintatapojani. Määräaikainen pestini pitää sisällään pääasiallisesti opetustyötä sekä suomenkielellä että englanniksi. Lisäksi olen mukana opetuksen kehittämistyötä tekevissä työryhmissä sekä mentorointihankkeessa draamaa hyödyntävänä kouluttajana. Opettamisen rinnalla teen sivutyönä kameranäyttelijän töitä Yleisradiolla.

Opetustyö on ollut mielekästä, mutta myös vastuullista ja haastavaa. Työyhteisössä on tullut hyvin selkeästi esille se, että jatko-opintoja pitäisi tehdä. En näe sitä ollenkaan mahdottomana ajatuksena. Lisäksi olen aloittanut seksuaali-neuvojan opinnot ammattikorkeakoulussa. Työnantajan luvalla saan olla vuoden aikana kolme työpäivää opiskelemissa. Opinnot maksan kokonaan itse. Seuraavana tähtäimessä siintävät seksuaalikasvattajan opinnot ja pätevyys. Toiveenani on saada tämä uusi osa-alue liitettyä vahvaksi yhdeksi asiantuntijuuteeni alueeksi ja käsitellä sitä luovien menetelmien keinoin. Väitöskirjanikin haluaisin mahdollisesti tehdä juuri seksuaalikasvatusta ja draamakasvatusta yhdistäen – mutta tämä on vasta ajatustasolla.

Jälkikäteen ajatellen merkittäväntä itselleni omalla opintopolullani on ehkä ollut se, että olen uskaltanut lähteä kohti asioita, jotka ovat tuntuneet tärkeiltä ja merkittäviltä – vaikka tavoitteiden saavuttaminen on välillä näyttänyt hyvin haastavalta. Minun on ollut kohdattava itseni ja mietittävä mitä elämäntäni haluan. Ja se mitä haluan, oli lopulta paljolti sitä, mitä olin koittanut kieltää ja haudata pois näkyvistä.

Kun päätin lähteä unelmia kohti ja katsoa mitä minulle tapahtuu, perustelin itselleni, että aina voisin palata alkupisteeseen jos suunnitelmat eivät toteutuiskaan. Mikään ei kuitenkaan mahdollistuisi, jos en yrittäisi. Kukaan ei tulisi minua kotoa noutamaan. Oli itse uskallettava lähteä liikkeelle ja astua epämuakvuusalueelle tarpeen mukaan. Oli tehtävä valintoja ja aloitettava niiden asioiden parissa, jotka eniten tuntuivat kiinnostavan. Käännettävä kiinnostus vahvuudek-sesi ja osaamiseksi.

Elina, 27, opintokoordinaattori

Jos huomaat astuneesi harhaan, korjausliikkeitä on aina mahdollista tehdä, vaikka ne olisivatkin pelottavia. Työelämä edellyttää kykyä sieittää muutoksia ja jopa nauttia niistä. Myös sattuma on tärkeä huomioidettava tekijä – ja sattumalle antautuminen vaatii uskallusta.

Minulla ei ole koskaan ollut unelma-ammattia. Lukioaikana pyörittelin eri opiskelu- ja uravaihtoehtoja laidasta laitaan. Minua kiinnosti muun muassa markkinointi ja jopa oman yrityksen perustaminen. Olin kuitenkin erityisen kiinnostunut yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja koulutusjärjestelmästä. Näin koulussa paljon hyvää, mutta myös runsaasti kehitettävää esimerkiksi rakenteellisten ongelmien ja syrjäytymisen estämisen osalta, mutta en ollut kiinnostunut opettamisesta.

Onnekseni hakuoppaita ja nettisivuja selatessani löysin elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen. Luin pääsykokeisiin ahkerasti ja pääsin sisään ensimmäisellä yrittämällä. Opintojen aloittaminen suoraan lukion jälkeen oli rankkaa, mutta pärjäsin onneksi opinnoissani pääasiassa hyvin ja sain ilokseni huomata päätyneeni opiskelemaan kiinnostavaa alaa.

Kasvatustieteessä suuntauduin maisterivaiheessa koulutuspolitiikkaan ja koulutuksen hallintaan. Opiskeluajana minua kiinnostivat erityisesti koulutuskentän monikulttuuriset kysymykset ja suoritin paljon aiheeseen liittyviä opintoja. Kasvatustieteet on generalistiala, ja muistan välillä opintojen aikana pohjineeni, valmistaako koulutus minua mihinkään. Kasvatustieteellisestä tutkinnosta on kuitenkin ollut hyötyä kaikissa tähänastisissa työtehtävissäni. Esimerkiksi opintokoordinaattorin työtä voivat tehdä muutkin generalistit, mutta kasvatustieteet antavat työhön hyvät eväät ja laajan katsantokannan.

Valinnaisina kokonaisuuksina suoritin sosiaalipsykologiaa (noin 60 op), psykologian perusopinnot, liiketoimintaosaamisen kokonaisuuden sekä opettajan pedagogiset opinnot. Pedagogiset opinnot olivat opiskeluajani raskain, mutta opettavaisin kokemus. En vielääkään haluaisi olla opettaja, mutta koen opintojen tukeneen paljon esimerkiksi ohjaus- ja koulutustehtävissä. Tässä vaiheessa en koe, että sivuaineilla olisi ollut erityisen suurta merkitystä uralleni (opettajan pedagogisia opintoja lukuun ottamatta), vaikka psykologian ja sosiaalipsykologian opit ovatkin antaneet ymmärrystä ihmisen toiminnasta, ja kauppatieteellisten tai hallinnollisten asioiden ymmärtäminen on varmasti hyödyksi työssä kuin työssä. Valitsin sivuaineeni mielenkiinnon, en työelämärelevanssin vuoksi,

mutta kuka tietää, ehkä tulen tulevaisuudessa tarvitsemaan saamiani tietoja ja taitoja enenevässä määrin myös työelämässä.

Yliopisto-opinnot olivat antoisia myös tärkeiden yleisten työelämävalmiuksien suhteen. Kriittisyys, taito etsiä tietoa ja tuottaa sitä, sekä kyky ja halu oppia, ymmärtää ja kehittää ovat yliopistokoulutuksen suurta antia. Kasvatustieteiden opinnot olivat tärkeitä myös maailmankatsomukseni kannalta; sain opintojen aikana eräänlaiset kasvatustieteelliset linssit. Kasvatustieteeseen kuuluu paljon asioita, joita soisin kaikkien ymmärtävän, sillä aiheet koskevat laajasti paitsi koulutusta ja oppimista, myös ihmisyyttä ja yhteiskuntaa. Oman oppimisen huomasi parhaiten, kun jutteli toista alaa opiskelevien ystävien kanssa: asiat, joita pidin itsestään selvinä, eivät todellakaan olleet sitä keskustelukumppaneileni. Tällaisia mielestäni ensisijaisen tärkeitä asioita olivat esimerkiksi koulutusjärjestelmän rakenteet, eriarvoisuus koulutuksessa, sosioekonomisen aseman vaikutus, elinikäisen oppimisen käsite ja mahdollisuudet sekä ihminen oppijana.

Elokas-opintojen laaja-alaisuus on ehdoton hyöty, ja oli mahtavaa, että tutkinnon ja oman osaamisen sai rakentaa sellaiseksi kuin haluaa. Iso määrä valinnaisia opintoja antaa mahdollisuuksia myös sivupoluille: voi testata kurssin tai pari aihetta kuin aihetta. Toki laaja-alaisuus lisää tarvetta ottaa itse vastuuta, jotta saa opinnoista irti niin paljon kuin mahdollista. Opintojen alkuvaiheessa laaja-alaisuus tuntuikin tavallaan kammottavalta, koska valinnanvaraa oli niin paljon ja sivuaineiden valinta oli täysin omissa käsissä. Jo kiinnostavien aiheiden valinta kasvatustieteiden sisällä tuntui haastavalta. Pohdinkin opintojen aikana paljon sitä, mitä kannattaa tehdä, mitä voi tehdä ja mikä on hyödyllistä tulevaisuuden kannalta.

En juurikaan kadu opintojen aikana tekemiä valintoja. Ne tekivät tutkinnotani ja opiskeluajastani sellaisia kuin ne olivat. Jälkiviisaana olisin toki voinut tehdä joitakin asioita toisin. Aloitin opinnot suoraan lukion jälkeen: muutto pieneltä paikkakunnalta, ison kaupungin kuviot ja vapaus yhdistettynä siihen, etten vielä oikein tiennyt mikä kiinnostaa, olivat aika rankka kokemus, josta onneksi selvisin kunnialla. En myöskään tehnyt valintoja juurikaan työelämänäkökulmasta käsin, vaikka toisaalta ajattelen, että on hyvä opiskella sitä mikä kiinnostaa. Liiketoimintaosaamista opiskelin, koska ajattelin sen olevan hyödyllistä, mutta se tuntui väkinäiseltä, vieraalta ja vaikealta. Olin muodostanut itselleni ehkä jopa liiankin vahvan ihmiskeskeisen kasvatustieteilijän identiteetin ja unohdin, että olin pitkään haaveillut kauppatieteellisestä alasta. Oma asennoitumiseni vaikutti siis haitallisesti oppimistuloksiini ja motivaatiooni.

Olisin voinut myös tehdä graduni tiiviimmässä aikataulussa. Mitä pidempään oppinnäytteiden tekemistä venyttää, sitä suurempi mörkö niistä tulee. Gradu on

opinnäyte, harjoitus tulevaa varten ja osoitus omaksutusta tieteenalasta, metodeista sekä tutkimuksen tekemisen periaatteista. Sen ei tarvitse mullistaa maailmaa. Tein sekä kandityöni että graduni nuoriin ja monikulttuurisuuteen liittyvistä teemoista. Nämä teemat kiinnostivat kovasti opintojen keskivaiheilla. Graduaiheeni ei tietääkseni ole poikanut minulle työpaikkoja, mutta joissakin työhaastatteluissa koin monikulttuurisuuteen suuntautuneiden opinnäytteiden vaikuttaneen positiivisesti. Lisäksi sain ensimmäisen harjoittelupaikkani osittain sen vuoksi, että olin kiinnostunut monikulttuurisuudesta.

Keksin vasta aivan opintojen loppuvaiheessa, mihin haluaisin oikeasti keskittyä. Kiinnostuksen kohteiksi nousivat ohjaus ja kouluttaminen eri muodoissaan sekä työ ja työllistyminen. Olin kuitenkin tässä vaiheessa valinnut graduaiheen ja tuottanut kymmeniä sivuja tekstiä enkä siten lähtenyt aihetta vaihtamaan. Näin minulla ei ollut opintojen loppuvaiheessa aikaa uusien kiinnostuksien syvälliseen haltuunottoon. Onneksi elinikäisen oppimisen opiskelijana ymmärsin, että oppiminen ei lopu tutkinnon valmistumiseen. Ajatuksenani onkin opiskella kiinnostavia aiheita jatkossa esimerkiksi avoimen yliopiston kautta. Mielestäni tärkeintä on hahmottaa opiskelevansa itseään eikä ketään muuta varten. Vanhana ”suorittajana” ymmärsin tämän vasta ensimmäisten opiskeluvuosien jälkeen.

Yliopisto-opinnot antavat monenlaisia työelämävalmiuksia, niin abstraktilla kuin käytännölliselläkin tasolla – vaikka lopulta monien valmiuksien oppiminen painottuukin työelämään. Onneksi elokas-opinnot mahdollistavat työharjoittelun tekemisen. Tutkintooni kuului kaksi harjoittelua. Opettajan pedagogisiin opintoihin kuuluvia opetusharjoitteluja tein muun muassa yliopistossa, kymppiluokalla sekä ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. Varsinaiseen tutkintoon kuuluvan harjoittelun tein kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden parissa Tampereen yliopiston kansainvälisen koulutuksen keskuksessa nimikkeellä ”international adviser”. Jälkimmäinen oli ensimmäinen kosketuksen toimistotyöhön, ja sen kautta opin monia käytännön työelämän valmiuksia, kuten eri ohjelmistojen ja järjestelmien hallintaa, sähköpostin ammatillista käyttöä, rutiininsietokykyä sekä uskallusta käyttää kieliä. Nämä ovat kaikki asioita, joita tarvitaan lähes jokaisessa asiantuntijatyössä. Toki harjoittelu tuki myös opintojen aikana kerryttämäni substanssiosaamista.

Kielitaidon kerryttäminen on oleellinen osa opintoja, mikäli mieli työskennellä vähääkään kansainvälisessä ympäristössä. Olin opintojen aikana opiskelijavaihdossa Winchesterin yliopistossa Englannissa. Vaihto oli hieno ja opettavainen kokemus, ja työnantajat arvostavat tutkimusten mukaan vaihdossa saatua kansainvälistä kokemusta – se kertoo kyvystä heittäytyä ja selviytyä myös hankalista tilanteista. Opiskelin pakollisten kielten lisäksi espanjaa ja saksaa Kielikeskuksessa. Kielikurssit antavat vastapainoa teoreettiselle opiskelulle,

ja ennen kaikkea vieraiden kielten osaaminen auttaa hahmottamaan maailmaa ja muita kulttuureja. Suomessa, varsinkin rannikolla, ruotsin osaaminen olisi tarpeellista, mutta valitettavasti olen päästänyt ruotsin kielen taitoni ruostumaan ja kielitaidon kadottaminen harmittaa.

Koen, että yliopiston tarjoamasta tietotekniikkataitojen opetuksesta kannattaa ottaa irti niin paljon kuin mahdollista. Kurssit voivat tuntua tylsiltä ja raskailta, mutta niiden antamia taitoja tarvitaan niin opiskelujen aikana kuin työelämässä. Lähes kaikkeen työhön kuuluu vähintään kirjoittaminen ja tekstin muotoilu, mutta yleensä myös useamman eri järjestelmän käyttäminen ja hallitseminen. Itse lähes vihasin kaikkia järjestelmiä ja Exceliä koko opintojen ajan, mutta kaikkiin töihini on kuulunut järjestelmäosaaminen. Olenkin alkanut pitää niistä, ja opin uusien järjestelmien salat nykyään helposti. Työ opettaa tällaisiin käytännön taitoihin, mutta oppiminen käy huomattavasti helpommin, mikäli muistaa pitää mukana avoimen mielen.

Olin opintojen aikana mukana ainejärjestön hallituksessa moneen otteeseen. Toimin esimerkiksi tuutor-, kansainvälisyys- ja koulutuspoliittisen vastaavan pesteissä. Järjestötoiminnalla voi olla yllättävän kauaskantoisia seurauksia: omalla kohdallani yksi suuri tekijä harjoittelupaikan saamisessa oli ainejärjestökokemus. Harjoittelu puolestaan avasi ovia seuraaville työsuhteille. Koen ainejärjestökentästä kertyneen ymmärryksen hyödylliseksi myös opintokoordinaattorin työssä. Ainejärjestössä saa paljon oppia myös esimerkiksi kokouskäytännöistä ja organisoinnista – eikä verkostoitumisen tärkeyttä sovi unohtaa.

Opintojen aikana työllistyminen oman alan tehtäviin ei tuntunut ollenkaan itsestään selvältä. Lähes koko opiskelu-urani sijoittui taantumakauteen ja monesti tuntui, että työllistyminen oli mahdollista ainoastaan suhteilla (joita minulla ei ollut). Paikkoja ei juuri ollut julkisesti auki. Tästä ja alan geneerisyydestä johtuen en lopulta tiennyt, mitä kaikkea kasvatustieteilijä voisi työkseen tehdä. Koinkin ainejärjestön työelämäpäivät ja yritysvierailut hyödyllisiksi, sillä ne avarsivat tehtäväkenttää hyvin. Monesti puhumassa oli vuosia ja vuosia töissä olleita rautaisia ammattilaisia, joita oli innostava kuunnella, mutta heidän tarinansa olivat toisaalta kovin kaukaisia ja saivat pohtimaan, olisiko minusta ikinä vastaavaan. Koinkin mieluisammaksi kuunnella vastavalmistuneiden, muutaman vuoden työelämässä olleiden kertomuksia.

Kuten aiemmin mainitsin, tähänastinen työurani yksi tärkeä kulmakivi oli hyvin hoidettu harjoittelu, joka poiki paitsi lisätöitä erinäisten projektien parissa opintojen ohessa myös kesätyöpaikan seuraaville kesille yliopiston opintopalveluiden erilaisissa tehtävissä. Kesäisin tein monesti töitä tuplaroolissa: saatoin työskennellä sekä aktuaarinkansliassa että kv-asioiden parissa. Työ oli raskasta, sillä tehtävää oli monesti liikaa työtunteihin nähden ja opittavaa oli paljon,

mutta kaikki kartutti osaamistani. Lisäksi koin sopivani yhteisöön luonteeltani ja työtavaltani: olen oppimishaluinen, työtä pelkäämätön ja määrätietoinen, mutta samalla koen, että olen ystävällinen ja minun kanssani on helppo tulla toimeen.

Valmistumisen kynnyksellä markkinoin työnantajalleni osaamistani ja sain lyhyen pestin liittyen opiskelijavalintoihin. Työhöni kuului esimerkiksi hakijaneuvonta ja uuden hakijan oppaan suunnittelu. Erinäisten vaiheiden ja muualla tehtyjen työpätkien jälkeen pääsin nykyiseen työhöni kauppatieteiden opintokoordinaattoriksi samalle vanhalle yliopistotyönantajalle, mutta eri yksikköön. Minulla on lähes kahden vuoden työsopimus, ja palkkaus on parempaan päin. Korkeakoulusektorilla lyhyet, määräaikaiset työsuhteet ovat tyypillisiä – varsinkin uran alkuvaiheessa. Varmuutta pitkäaikaisesti työllistymisestä ei juuri ole. Vastavalmistuneen kannattaakin varautua siihen, että vakityöpaikka – jos sellaiseen haluaa – harvoin aukeaa ensimmäisten työvuosien aikana. Myös lyhyet tai pidemmät työttömyysjaksot ovat mahdollisia.

Työni opintokoordinaattorina on mukavaa ja opettavaista. Siihen kuuluu opintojen ohjausta, opintohallinnollisia työtehtäviä ja opettajien hallinnollisena tukena toimimista sekä erilaisia opiskelijan palveluihin liittyviä kehittämisprojekteja. En välttämättä tee tätä työtä lopun elämäni, mutta tällä hetkellä tilanne on hyvä. Olen vasta urani alkutaipaleella ja ajattelen, että se voi kehittyä vielä moneen suuntaan. Kaikki omalta alalta ja muualta hankkimani työkokemus on ollut hyödyllistä yhtä hyvin oppimisen kuin omien rajojen tunnistamisen takia, ja tästä on hyvä jatkaa.

Vaikka olen ollut suuren osan työhistoriastani saman työnantajan leivissä, olen silti hakenut montaa paikkaa ja käynyt useissa työhaastatteluissa. Haastatteluihin olen valmistunut ottamalla selvää työnantajasta ja käynyt läpi sitä osaamistani, josta koen työnantajan erityisesti hyötyvän. Olen kertonut olevani kiinnostunut, joustava, innokas ja oppimishaluinen.

Jotta pääsee haastatteluun, hakemuksen ja ansioluettelon on oltava kunnossa – myös muodollisesti. Olen tarkistuttanut CV:ni parilla eri taholla ja se on kannattanut. Olen saanut vinkkejä erityisesti osaamisen sanoittamiseen. Koen, että monet meistä ovat liian arkoja kirjoittamaan auki sen mitä osaavat. Oma mentorini sanoi vuosia sitten, että se, että olen joskus tehnyt jotain, yleensä tarkoittaa, että osaan sen. Osaamisen ei tarvitse olla korkeimmalla mahdollisella tasolla, jotta siitä voisi kertoa. Työnhaussa kannattaa mennä myös oman mukavuusalueen ulkopuolelle, sillä vastavalmistuneena ei aina voi valikoida työpaikkoja. Kuitenkin tulisi pitää mielessä, että ihan kaikkeen ei kokemuksen kerryttämisen takia kannata suostua. Jos joku työ tai sen osa-alue tuntuu pahalta ja väärältä, se usein on sitä. Urapolkua on vaikea suunnitella, joten mieli kannattaa pitää avoimena työnhaun ja osaamisen kehittämisen suhteen.

Jos kaikki kantapään kautta oppimani vedettäisiin yhteen, sanoisin, että valinnat opintojen suhteen kannattaa tehdä omien mielenkiinnonkohteiden mukaan huomioiden sen, että myös yllättävistä asioista voi kiinnostua. Kannattaa myös käyttää hyväksi yliopiston tarjoamat oppimisen ja verkostoitumisen mahdollisuudet kuten harjoittelu, opiskelijavaihto, ainejärjestötoiminta, muiden yliopistojen opintotarjonta sekä luottamustehtävät. Jos huomaat astuneesi harhaan, korjausliikkeitä on aina mahdollista tehdä, vaikka ne olisivatkin pelottavia. Työelämä edellyttää kykyä sietää muutoksia ja jopa nauttia niistä. Myös sattuma on tärkeä huomioonotettava tekijä – ja sattumalle antautuminen vaatii uskallusta. Avoimuus uudelle ja valmius oppia ovat avainasemassa. Näihin taitoihin elokas-opinnot antavat mielestäni mainioita avaimia.

Laura, 28, International Admissions Coordinator

Teoreettiseen pohdintaan jää työarjen oravanpyörässä valitettavan vähän aikaa, mutta kun ajattelulle on muodostunut vankka pohja yliopisto-opintojen aikana, se kantaa myös työelämässä ja antaa kasvatustieteilijälle vahvan aseman muiden alojen ammattilaisiin nähden.

Hakeuduin kasvatustieteen koulutusohjelmaan suoraan lukion penkiltä. Löysin koulutusohjelman lukion opinto-ohjauksen tunnilla vihreästä TE-toimiston oppaasta. Muistan elokas-opintojen esittelyä lukiessa kokeneeni vahvasti kasvatustieteen olevan minulle oikea koulutus. Nuorena abiturienttina työelämä ja ammatinvalinta tuntuivat vielä kaukaisilta teemoilta, mutta elokas-opinnot vaikuttivat sopivan generalistisilta suuntautuessaan kasvatukseen ja koulutuksen alalle jättäen samalla tilaa suunnitelmien tarkentamiselle opintojen edetessä.

Lyhyeksi sivuaineekseni valitsin kandidivaiheessa erityispedagogiikan, joka antoi laaja-alaista ymmärrystä erilaisista oppijoista sekä välineitä tunnistaa yksilöllisiä haasteita. Erityispedagogiikan opinnot ovat auttaneet minua ottamaan näitä erityispiirteitä huomioon työssäni ja ymmärtämään, miten yhteiskunta luo käsityksiä erilaisuudesta ja normaaliuudesta. Koen, että erityispedagogisen näkökulman sisäistämisestä on ollut minulle hyötyä kaikissa elämänvaiheissani ja työtehtävissäni, ja että opinnot muokkasivat minua kokonaisuudessaan suvaitsevaisemmaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Pitkäksi sivuaineeksi valitsin nuorisotyön ja -tutkimuksen. Muistan tämän valinnan olleen yksi opiskeluaikojen vaikeimmista. Kasvatustieteen perusopintojen päätyttyä olin erityisen ahdistunut opintojen generalistisuudesta ja pelkäsin, että huonot valinnat veisivät minua väärään suuntaan urallani. Päädyin nuorisoalan opintoihin mielenkiinnosta alaa kohtaan sekä sen vuoksi, että opinnoissa luvattiin olevan minimalistinen määrä kirjattenttejä, ohjattu lopputyö sekä palkallinen työharjoittelu.

Vaikka en hakeutunutkaan nuorisotyöalan työtehtäviin myöhemmin urallani, olivat nämä opinnot kasvattavia, opettavia ja antoisia. Tiedekunnan väki oli meille opiskelijoille omistautunutta ja ammattitaitoista. Nuorisotyön opintoihin kuulunut työharjoittelu oli ensimmäinen kosketukseni kasvatustieteen työtehtäviin ja poiki myös ensimmäisen kesätyöpaikan kasvatukseen ja koulutuksen alalta. Harjoittelun myötä sain realistisen kuvan korkeakoulutetun työllistymisestä ja

niistä odotuksista, joita minuun tultaisiin työelämässä kohdistamaan. Kokemuksen kautta myös itsevarmuuteni ja käsitykseni omista taidoista ja mahdollisuuksista kasvatustieteen ammattilaisena lisääntyivät.

Kolmantena opintovuonna lähdin opiskelijavaihtoon ja kansainväliseen työharjoitteluun Yhdysvaltoihin. Vuoden aikana parantuivat erityisesti kielitaito sekä kommunikaatio- ja argumentaatiotaidot. Itsevarmuuden lisääntyessä myös uskallus ottaa vastaan uusia haasteita kasvoi. Vaihtokokemuksella olikin vahva vaikutus koko urani ja elämäni suunnalle. Asun nykyään vakituisesti Yhdysvalloissa, jonne lähdin valmistumiseni jälkeen rakentamaan elämäni ja uraani.

Vaihdon myötä valitsin maisterivaiheen sivuaineekseni *multicultural study programme* -kokonaisuuden, jonka parasta antia olivat akateemisen englannin vahvistuminen sekä vertailevan kasvatustieteen opinnot. Molemmista hyödyn nykyisessä työssäni kansainvälisten hakemusten arvioijana yhdysvaltalaisessa yliopistossa. Opintojen loppupuolella päätin kerryttää osaamistani vielä opettajan pedagogisilla opinnoilla, joiden myötä vahvistuneet vuorovaikutus- ja esiintymistaidot ovat olleet tärkeitä kaikissa työtehtävissäni. Koen vahvat ihmissuhdetaidot yhdeksi tärkeimmistä taidoistani työelämässä – ja elämässä ylipäätään.

Sain opintojen aikana hyviä arvosanoja. Tavoitteeni on vielä jossakin vaiheessa palata korkeakouluopintojen pariin ja uskon, että silloin hyvistä arvosoista tulee olemaan hyötyä. Sen sijaan työllistymisessä arvosoilla ei ole ollut merkitystä eikä niitä ole kysytty. Enemmän vaikutusta koen olleen opintojen ja työharjoitteluiden aikana luoduilla kontakteilla. Jokaisen työpaikkani rekrytointiprosessiin on kuulunut suosittelijoiden nimeäminen, ja uskon, että hyvillä suosituksilla on ollut suuri vaikutus hakuprosesseissa etenemiselle.

Suosittelijoiksi olen pyytänyt sekä entisiä professoreja että esimiehiä. Ansiokkaasti hoidettujen opintojen ja työtehtävien myötä nämä henkilöt ovat mielellään toimineet suosittelijoinani. Kokemukseni mukaan työnantajat myös palkkaavat mielellään tuttuja tekijöitä sijaisuuksiin välttyäkseen raskailta rekrytointiprosesseilta. Erään menestyksekkäästi suoritettuna korkeakouluharjoittelun jälkeen esimieheni soitti minulle ja tarjosi määräaikaisten työntekijän paikkaa organisaatiossa. Nuorelle ammattilaiselle työharjoittelut ja sijaisuudet ovatkin mahtava tilaisuus omien kykyjen näyttämiseen mahdollisessa tulevaisuuden työpaikassa!

Tärkeää osaa työllistymisessäni ovat siis näytelleet kontaktit, tausta sekä kaikki kertynyt kokemus. Esimerkiksi työharjoittelupaikkojen saamiseen ovat vaikuttaneet opintojen kokonaisuus sekä gradun teema – niiden vuoksi erotuin muuten tasaväkisestä hakijajoukosta. Tärkeintä hakuvaiheessa oli vakuuttaa työnantaja siitä, että minulla oli erityistä ymmärrystä teemoista, joiden parissa tehtävissäni työskentelin. Myös nykyistä työpaikkaa hakiessani valmistauduin

tarkasti erittelemään, mitä oli se osaaminen, joka erottaisi minut muista, ja uskon, että valmistautumisella ja vakuuttelulla oli suuri vaikutus työllistymiseeni.

Opiskeluaikana kannattaakin pyrkiä löytämään omat mielenkiinnon kohteet ja töitä hakiessa valmistautua kertomaan näistä erityisistä osaamisen alueista. Itse ymmärsin jo aikaisessa vaiheessa, etten saisi yliopiston luentosaleista kaikkea sitä osaamista, jota tulisin tarvitsemaan työelämässä. Päätinkin, että työelämään suuntautuneilla projekteilla tulisi olemaan tärkeä rooli opinnoissani. Suoritin muun muassa kolme korkeakouluharjoittelua ja tein opettajan pedagogisiin opintoihin kuuluvat opetusharjoittelut oppilaitoksissa eri puolella Suomea. Lisäksi tein nuorisotyön ja -tutkimuksen seminaarityön työelämäprojektissa Turun seudulla.

Koen, että generalistiset ja teoreettiset elokas-opinnot tarjosivat lopulta niukasti valmennusta työelämän arkisiin haasteisiin. Myös esimieheni eri työpaikoissani ovat tuoneet esiin sen, kuinka uransa alussa olevilla maistereilla on yllättävän vähän työarjen selviytymistaitoja. Jos itse voisin valita toisin, olisin opiskeluaikoinani paneutunut enemmän tietotekniikkaan ja opetellut Excelin käytön ja kymmensormijärjestelmän. Lisäksi olisin vahvistanut kauppatieteellistä tietämystäni (opetellut esimerkiksi budjetin laatimista) sekä opiskellut työsuhdelaainsäädäntöä. Oma työelämäni on ollut pitkälti projektityöskentelyä, ja mielestäni yliopisto-opintoihin olisikin tärkeää integroida projektikaaren hallintaan ja organisointiin tarvittavien taitojen opettelua.

Halu päivittää osaamistani on aina läsnä arjessani. Kehitän itseäni esimerkiksi hakeutumalla koulutuksiin, verkostoitumalla oman alan ammattilaisten kanssa sekä paneutumalla ajankohtaiseen kirjallisuuteen ja julkaisuihin. Halu jatkuvaan oppimiseen on myös tärkeä voimavara urallani: se on vienyt minua nopeasti eteenpäin aina uusiin ja haastavimpiin työtehtäviin.

Toimin tällä hetkellä koordinaattorina täällä Yhdysvalloissa julkisessa yliopistossa kansainvälisten hakupalveluiden parissa. Tätä ennen työskentelin assistenttina samanlaisessa organisaatiossa toisessa osavaltiossa. Olin valmistumiseni jälkeen ehtinyt työskennellä Suomessa projektikoordinaattorina valtionhallinnossa kansainvälisen koulutuksen kehittämistehtävissä sekä maahanmuuttajien kotoutumiskouluttajana yksityisellä valmennusfirmalla. Yhdysvaltoihin muuton jälkeen luonteva valinta uralleni oli lähteä laajentamaan osaamistani kansainvälisen koulutuksen alalla, jonka parissa olenkin nopeassa tahdissa edennyt urallani viime vuosina.

Koen, etteivät Elokas-opinnot valmistaneet minua suoranaisesti näihin tehtäviin ja arjessa työskentelyyn vaan antoivat laaja-alaista osaamista ja ymmärrystä kasvatuksen ja koulutuksen alalta. Ajatus, jonka haluaisin jakaa jokaisen opintojaan aloittelevan opiskelijan kanssa, liittyikin yliopisto-opintojen fuktion

ja merkityksen ymmärtämiseen. Olen muodostanut oman käsitykseni pikkuhiljaa opintojen aikana ja myöhemmin työelämässä. Yliopisto-opinnot olivat minulle uniikkia kehityksen aikaa elämässäni. Silloin kasvatin ymmärrystä omasta itsestäni ja ympäröivästä maailmasta. Opinnot toivat minulle itsevarmuutta ja välineitä lähteä luomaan omanlaistani uraa. Opiskelijana on aikaa kokeilla ja etsiä ”omia mielenkiinnon kohteita ja omaa suuntaan. Nauti tästä mahdollisuudesta! Ja kun on työnhaun aika, usko itseesi – silloin sinuun uskotaan! Mikäli uskoa ei vielä löydy, ”fake it until you make it”.

Koen omien yliopisto-opintojeni tärkeimmän annin olleen teoreettisen ymmärryksen muodostamisen kasvatuksen ja koulutuksen ilmiöistä ja niiden merkityksestä. Tämän ymmärryksen ympärille olen lähtenyt rakentamaan uraani. Teoreettiseen pohdintaan jää työarjen oravanpyörässä valitettavan vähän aikaa, mutta kun ajattelulle on muodostunut vankka pohja yliopisto-opintojen aikana, se kantaa myös työelämässä ja antaa kasvatustieteilijälle vahvan aseman muiden alojen ammattilaisiin nähden. Työhaastatteluissa olen aina saanut haastattelijoiden suut hymyyn kertomalla olevani elinikäisen kasvatuksen ja koulutuksen ammattilainen – sen parempaa mainoslauseetta jatkuvasti muuttuvassa maailmassa saa hakea!

Mira, 30, pedagoginen suunnittelija

Ihmisellä on kyky sopeutua erilaisiin tilanteisiin – hyväksy siis elämän ennakoimattomuus, opi sietämään epävarmuutta ja pyri kehittämään mielen joustavuutta uusia asioita kohtaan.

Elämä on kummallinen sarja sattumia ja suunnitelmia, toiveita, valintoja, odotuksia ja pettymyksiä. Kun mietin miksi hain opiskelemaan juuri kasvatustieteitä, kohtaamispaikka sijoittunee jonnekin sattuman ja suunnitelmallisuuden rajapyykkiin.

Lukion jälkeen minulle oli tärkeintä päästä muuttamaan pois pienestä itäsuomalaisesta kotikaupungistani. Mikkililäinen mieli oli kasvanut ulkomailla vietetyn vaihto-opiskeluvuoden aikana ulos uomistaan ja janosi uusia ympyröitä, kokemuksia ja ihmisiä. Halusin opiskelemaan, mutta en ollut vielä varma mitä. Kävin mielessäni läpi Suomen suurimmat opiskelukaupungit ja mietin, että Tampere oli ainoa, josta en ollut kuullut kenenkään puhuvan mitään pahaa. Näiden vajavaisten empiiristen havaintojen perusteella päätin siis muuttaa Tampereelle – kaupunkiin, jossa en ollut koskaan käynyt. Odotuksilla ladattu kaupunki piti pintansa ja viihdyin hitaan hämäläisissä, pienissä suurissa ympyröissä hyvin. Ensimmäisen vuoden tein töitä Citymarketissa, sain ensimmäiset kaverini ja omaksuin paikallista puhetyyliä.

Halusin opiskelemaan alaa, jossa ollaan tekemisissä ihmisten kanssa, tehdä merkityksellisiä asioita ja päästään kehittämään ja kehittymään jatkuvasti. Koulutusasiat kiinnostivat, mutta en kuitenkaan halunnut opettajaksi – siinä työkuva tuntui liian rajatulta. Myös sosionomin tutkinto kuulosti mielenkiintoiselta, mutta muistan pohtineeni, että onko sosiaaliala kuitenkaan se oma juttuni. Kasvatustiede yhdisti hyvin kaikki kiinnostuksen kohteeni rajaamatta kuitenkaan liikaa tulevia työskentelymahdollisuuksia.

Tämä lienee usein tilanne kasvatustieteilijöiksi hakeutuvilla: aihepiirit kiinnostavat ja niihin on kova palo, mutta ei kuitenkaan ole varma siitä, mitä ”isona” tekisi. Tällainen avoin asenne erilaisille mahdollisuuksille on ehdottomasti etu, sillä myös työelämä on jatkuvassa muutoksessa, eikä yhden tietyn tutkinnon tekeminen tai erikoistaidon oppiminen enää riitä. Kasvatustieteilijät ovatkin usein generisen tutkintonsa ja persoonansa puolesta joustavia sopeutumaan erilaisiin tilanteisiin sekä innokkaita ja analyyttisiä koulutuksen ja oppimisen ammattilaisia. Juuri sellaisilla taidoilla varustettuja tyyppisiä tulevaisuuden työelämä tarvitsee.

Laaja-alaisessa kasvatustieteen tutkinnossa on kuitenkin myös haasteensa. Yksi niistä on, miten erottautua työnhaussa, kun ei ole konkreettista tutkinnon tuomaa etua. Esimerkiksi psykologeiksi tai sosiaalityöntekijöiksi valmistuvilla on etunaan lain tuoma pätevyys. Monissa työtehtävissä, jotka sopisivat kasvatustieteilijän osaamiseen erinomaisesti, saatetaan edellyttää vaikkapa edellä mainittuja pätevyysvaatimuksia, jolloin ne ovat kasvatustieteilijän ulottumattomissa. Toinen haaste on se, että kasvatustieteilijän tutkinto ja osaaminen tunnetaan ja tunnustetaan työnantajien puolella edelleen melko huonosti. ”Ai olet siis taustaltasi opettaja?” on edelleen kysymys, johon moni kasvatustieteilijä joutuu vastaamaan uransa aikana.

Kolmas laaja-alaisen tutkinnon haaste liittyy – omien kokemusteni perusteella – oman osaamisen tunnustamiseen. Geneerisen tutkinnon vuoksi konkreettisen osaamisen esiin tuominen voi olla haasteellista ja saattaa tulla tunne, että osaa kaikkea vähän muttei mitään perusteellisesti. Oma vinkkini on, että jo opiskeluaikana kannattaa tehdä omannäköisiä valintoja. Tuletkuulemaan kaikenlaisia neuvoja siitä, mitä sinun olisi hyvä opiskella ja valita, ja ohjeita voi toki kuunnella ja niistä voi ottaa oppia, mutta loppujen lopuksi kyse on kuitenkin sinun elämästäsi ja opiskelustasi. Uskalla tehdä siitä itsesi näköistä, vaikka joku toinen olisi asiasta eri mieltä. Omalla kohdallani huomasin toisinaan miettiväni turhaan sitä, mitä muut ajattelevat esimerkiksi työnteosta opintojen ohella. Tein opintojen alkuvaiheessa töitä kaupan kassalla, sen jälkeen olin muutaman vuoden muissa asiakaspalvelutehtävissä ja viimeiset vuodet tein osa-aikaisena oman alan töitä uraohjauksen parissa.

Sisällytin tutkintooni opettajan pedagogiset opinnot sekä nuorisotyön- ja tutkimuksen pitkän sivuainekokonaisuuden, johon liittyi harjoittelu. Pedagogisiin opintoihin hain siksi, että koulutustehtävät kiinnostivat ja ajattelin opinnoista olevan hyötyä työllistymisen kannalta. Pitkän sivuainekokonaisuuden valitsin osin siksi, että siihen kuului harjoittelu. Ajattelin näin saavani arvokkaan mahdollisuuden kerätä työkokemusta kiinnostavasta organisaatiosta jo varhaisessa vaiheessa opintoja.

Hain Helsingistä muutamaa harjoittelupaikkaa, joissa yhdistyisi kansainvälisyys, koulutus ja kiinnostava organisaatio. Pääsin harjoitteluun opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikköön, joka oli erinomainen näköalapaikka kansaliseen nuorisopolitiikkaan ja opetti paljon alan toimijoista. Harjoittelun lopuksi koin kuitenkin, että ministeriö voi olla persoonalleni ehkä liian hidas ja jähmeä työpaikka. Oppimiskokemus oli kuitenkin arvokas.

Opintojen aikaisesta matkustelusta ja vuoden vaihto-opiskelusta Andalusian rannikolla Espanjassa karttui kansainvälistä kokemusta sekä englannin, saksan ja espanjan kielitaitoa. Suosittelenkin vahvasti tekemään opiskeluaikana myös

muuta kuin opiskelemaan. Työt, kesätyöt, osuuskunnassa toimiminen, vapaaehtoistyöt, harrastukset tai järjestötoiminta ovat erinomaisia väyliä paitsi osaamisen kartuttamiseen ja verkostoitumiseen, myös lisätienestiin. Itse olen iloinen siitä, että olen saanut mahdollisuuden tehdä töitä opintojen ohessa. Näin olen oppinut jo varhain sellaisia taitoja, joihin lukusalissa ei pääse käsiksi. Vaativampien työtehtävien hakeminen on helpompaa, kun työkokemusta on kertynyt edes jonkin verran jo opiskeluajalta.

Lisäksi olen tehnyt melko paljon erilaisia vapaaehtoistöitä jotka ovat antaneet mahdollisuuden tutustua mielenkiintoisiin ihmisiin ja oppia erilaisten järjestöjen ja yhdistysten toiminnasta. Olen toiminut muun muassa Taksvärkki ry:n kansainvälisyyskasvattajana, Planin rasisminvastaisessa kampanjassa ja Business Tampereen (ent. Tredea) kansainvälisenä ”ambassadorina”. Into järjestötoimintaan lienee alkanut ainejärjestö Mentorin riveissä tuutorvastaavana.

Olen myös sitä mieltä, että jokaisen, alasta ja tutkinnosta riippumatta, tulisi ymmärtää talouden perusperiaatteita. Se on yhtä tärkeää, olipa toiveena työskennellä yksityisellä, julkisella tai järjestösektorilla. Käytännössä kaikki työelämän ilmiöt liittyvät tavalla tai toisella vahvasti talouspolitiikkaan. Kun tietää miten talousjärjestelmä toimii ja mistä rahoitus toiminnalle tulee, on helpompi hahmottaa oma rooli kokonaisuudessa, hakea töitä ja myös perustella näkemyksiään. Talousasioihin voi tutustua esimerkiksi sivuaineopintojen kautta tai seuraamalla talousuutisia.

Itse kiinnostuin taloudesta opintojen loppuvaiheessa, kun huomasin, miten tärkeää sen ymmärrys on esimerkiksi työnhaun kannalta. Opin todella paljon liiketoiminnan periaatteista toimiessani uraohjaajana yksityisellä sektorilla ja järjestöjen rahoituskuvioista tehdessäni vapaaehtoistöitä. Oppimisen into jatkuu tälläkin hetkellä palvelumuotoilun opintojen parissa, sillä halusin saada uudenlaista näkökulmaa tekemiseeni koulutusaikani lisäksi.

Sittemmin olen päässyt tutustumaan myös korkeakoulujen työtehtäviin tuoreessa työssäni Tampereen teknillisellä yliopistolla. Tällä hetkellä teen sijaisuutta suunnittelijana ”oppimisen tuki” -nimisessä yksikössä. Vastuullani on kehittää yliopiston opetushenkilöstön pedagogista osaamista, arvioida yliopistoon opetustehtäviin hakeutuvien kandidaattien opetusosaamista ja vastata tiettyistä teknisen alan opiskelijoiden tilastoista. Käytännössä järjestän opetushenkilöstölle säännöllisiä tapahtumia ja tilaisuuksia, ostan erilaisia koulutuksia, myönnän konferenssirahaa pedagogiseen kehittämiseen, koordinoin ja kehitän opetusosaamisen arviointiprosesseja sekä valmistelen erilaisia esityksiä muun muassa koulutusneuvostolle ja johtoryhmälle. Olen myös tiettyjen laajojen prosessien yhteyshenkilö liittyen esimerkiksi opettajien palveluihin tai opettajamentorointiin. Työ on siis monipuolista pedagogisen asiantuntijan työtä, jossa

kasvatustieteellisestä osaamisesta ja pedagogisista opinnoista yhdistettynä insinööri maailman ymmärrykseen on valtavasti hyötyä.

Kuten edellä kirjoitin, kasvatustieteellisen tutkinnon vahvuus – ja samalla haaste – on sen laaja-alaisuus ja geneerisyys. Tutkinnon lisäksi kannattaakin hankkia jotakin spesifiä osaamista. Onko sinulla siis jokin tietty asia tai aihe-alue, mikä kiinnostaa erityisesti? Mitä spesifiä osaamista voisit hankkia geneerisen tutkinnon lisäksi? Kasvatustieteilijä, jolla on kohtuullinen kiinan kielen taito tai vahva excel-osaaminen, erottuu varmasti työhaussa edukseen. Samoin koodaavan, terveystieteisiin painottuneen tai myynnistä innostuneen kasvatustieteilijän on helpompi määritellä osaamistaan myös tulevaisuudessa. Mikä voisi olla sinun ”juttusi” ja mistä siihen liittyvä osaaminen tulee?

Jatkuva muutos, epävarma työelämä ja elinikäinen oppiminen alkavat olla jo klisee, niin paljon niistä puhutaan ympärillämme ja mediassa. Itse uskon, että aikamme tällä hetkellä ei ole erityisen poikkeuksellista verrattuna aikaisempiin historian ajanjaksoihin; muutosta tapahtuu aina, muodossa tai toisessa. Toisaalta, jos mietimme ympäristömme muutosta esimerkiksi viimeisen 10 000 vuoden aikana verrattuna aivojemme evolutiiviseen kehitysvauhtiin, niin elämme hyvinkin erilaista aikaa kuin aikaisemmin. Joka tapauksessa, ihmisellä on kyky sopeutua erilaisiin tilanteisiin – hyväksy siis elämän ennakoimattomuus, opi sietämään epävarmuutta ja pyri kehittämään mielen joustavuutta uusia asioita kohtaan. Iloa opiskeluun ja omannäköisten valintojen tekemiseen!

Susanna, 30, tutkija

Millaisia ongelmia haluaisit ratkaista? Millaisten teemojen kanssa haluaisit työskennellä? Millaisen jäljen haluaisit työsi jättävän? Näitä kysymyksiä kannattaa kysyä säännöllisesti, vaikka niihin ei selvää vastausta juuri silloin tietäisikään.

Aloitin opiskelut Tampereen yliopistossa heti lukion jälkeen. Olin pohtinut luokanopettajan opintoja, mutta muutaman lukioaikaisen opettajansijaisuuden jälkeen kiinnostukseni kääntyi psykologian ja äidinkielen suuntaan. Abivuonna vierailimme Helsingissä Studia-messuilla, missä satuin jututtamaan Tampereen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijaa. Muistaakseni aloitin keskustelun suunnilleen niin, että kasvatustieteet kiinnostavat minua, mutta en halua opettajaksi. Tuo juttutuokio osoittautui tärkeäksi, sillä sain silloin ensimmäistä kertaa tietoa yleisestä kasvatustieteestä ja sen mahdollisuuksista. Kun hakuaika koitti, hain opiskelemaan yleistä kasvatustiedettä sekä Tampereelle että Jyväskylään. Onnekseni pääsin Tampereelle, joka kiinnosti kaupunkina enemmän.

Minulle oli opintojen aikana tärkeää ja inspiroivaakin, etten ollut valmistumassa mihinkään tiettyyn ammattiin. Toisaalta ymmärrän, miksi sama asia aiheuttaa monissa ahdistusta ja ihmetystä. Osaltaan syynä voi olla jatkuva puhe siitä, millä alalla on ”varmasti työpaikkoja” ja ”mitä meistä tulee isona”. Nämä keskustelut ovat hyvin ammattikeskeisiä, vaikka yleisen kasvatustieteen kaltaiset yliopisto-opinnot eivät johda ammattiin vaan mahdollistavat hyvin monenlaiset uratarinat.

Itse opiskelin pitkänä sivuaineena psykologiaa (60 op) ja lyhyinä sivuaineina sosiaalipsykologiaa ja mediakasvatusta (25 op kumpaakin). Lisäksi kokeilin muutamia kursseja muilta aloilta. Näin jälkikäteen olen iloinen, että valitsin sivuaineet oman mielenkiintoni mukaan vaikka ainakin omana opiskeluaikanani pohdittiin kovasti sitä, pitäisikö sivuaineet valita ennemminkin hyödyn perusteella. Siihen aikaan esimerkiksi hallintotiede ja liiketoimintaosaamisen sivuainekokonaisuus olivat suosittuja kasvatustieteilijöiden parissa. Ajatuksena oli, että konkreettisesta osaamisesta esimerkiksi yrityksen hallintoon tai talouteen liittyen olisi apua työelämässä. Ja niin varmasti onkin – jos nuo asiat kiinnostavat niin paljon, että niitä haluaa opiskella ja hakeutua lopulta tehtäviin, joissa taitoja voi hyödyntää. Omat valintani ovat kuitenkin todennäköisesti ohjanneet työuraani sellaisten teemojen pariin, jotka koen itselleni läheisiksi ja innostaviksi.

Opiskellessani pyrin keskittymään arvosanojen sijaan enemmän siihen, mitä uutta pystyin oppimaan kursseilla. Toki välillä opinnot menivät hienosta periaatteesta huolimatta pänttäämiseksi – erityisesti psykologiassa, mutta silloinkin yritin ajatella, mitä minun kasvatustieteilijänä kannattaisi ottaa kaikenlaisten neurologisten mittausten viidakoista matkaani. Eri alojen opintoihin onkin hyvä suhtautua uteliaasti. Silloin saattaa löytää jotain itselle täysin uutta ja inspiroivaa, tai sitten voi todeta, että kyseiset aihepiirit eivät taida olla niitä, joiden kanssa haluaisi aikaansa nyt tai tulevaisuudessa viettää.

Opintopolun kokonaisuus muodostuu lopulta pienistä palasista, joita oma kiinnostus yhdistää. Minä esimerkiksi olin tehnyt kandidatyöni yliopiston opinto-ohjauksesta ja mietin kovasti, jatkaisinko graduvaiheessa saman aiheen parissa vai lähtisinkö kohti uutta. Silloin sähköpostilistalle tuli kysely halukkaasta graduntekijästä tutkimusprojektiin, jossa tutkittiin opiskelijoiden kiinnostumista opintoihin. Kyseinen projekti ja siitä kummunnut graduaihe olivatkin lopulta aika isoja valttikortteja, kun hain opintojen loppupuolella kesätöihin yliopiston opintopalveluihin. Siellä pidettiin positiivisena sitä, että olin kiinnostunut yliopisto-opiskeluun ja opiskelijoiden tukemiseen liittyvistä asioista. Opinnäyte-työt ovatkin hyvä keino suunnata omaa tutkintoa paneutumalla tarkemmin johonkin tiettyyn omalta alalta tai valinnaisten opintojen alueelta nousevaan teemaan.

Toimin kolme kesää opintopalveluissa asiakaspalvelun, opintorekisterien ja muiden opintohallinnollisten tehtävien parissa. Sitä ennen olin tehnyt opintojen ohella muun muassa siivoojan töitä kesäisin. Lukuvuosien aikana tein myös muutaman opettamispätkän, toteutin erään jäsenkyselyn sekä toimin projektitutkimuksessa aineistoa keräävänä avustajana.

Aivan kaikella työkokemuksella on ollut vaikutusta siihen, missä olen nyt. Työelämätaidot eivät ole sellaisia, jotka opitaan vain koulutuksen aikana, vaan ne lähtevät muodostumaan ensimmäisistä työkokemuksista alkaen. Esimerkiksi ensimmäisessä kesätyössäni siivoojana opin paljon yhteisön osana olemisesta. Työyhteisö oli hyvin riitaisa ja kaavoihinsa kangistunut, mikä sai jo silloin pohtimaan, mitä itse arvostaisin työelämässä ja mitä haluaisin omalta tulevaisuuden työltäni. Opin – tehokkaan sänkyjen petaamisen lisäksi – paljon siitä, miten reagoin erilaisissa työelämän tilanteissa ja kuinka vaikeissa tilanteissa kannattaisi toimia.

Opintojen aikana suoritin myös opettajan pedagogiset opinnot. Pidin opinnoista, koska ne poikkesivat luonteeltaan muusta opiskelusta. Koin pedagogiset ennen kaikkea mahtavana mahdollisuutena mennä omalle epämukavuusalueelle opetusharjoittelujen myötä. Harjoitteluista sain lisää osaamista ja itsevarmuutta esiintymiseen, mistä on ollut hyötyä kaikissa työtehtävissäni. Lisäksi pedagogi-

set opinnot painottuivat ainakin meidän aikanamme opettajuuden yhteiskunnallisuuden pohtimiseen sen sijaan, että olisimme opetelleet menetelmällisiä kikkoja. Tämä avasi jälleen erilaisen katsantoikkunan opettamiseen.

Ennen valmistumistani olin puoli vuotta vaihdossa Portugalissa. Vaihto ei ollut aikaisemmin suuresti kiinnostunut ja olin tullut siihen tulokseen, etten lähde vain sen takia että se näyttäisi paperilla hyvältä. Kesätyöpaikassani yliopistolla sain kuitenkin olla tekemisissä vaihto-opiskelijoiden kanssa, ja huomasin kahvitauoilla tuijottelevani yhä useammin seinälle ripustettua Euroopan karttaa, johon oli merkitty yliopiston vaihtokohteet. Päätin siis lähteä vaihtoon vielä ennen valmistumistani.

Se oli loistava päätös – kokemus oli unohtumaton! Toisten samassa elämäntilanteessa olevien mutta muualta kotoisin olevien kanssa asioita näkee eri perspektiiveistä. Toisaalta niin kutsuttu ”eurooppalainen identiteettini” vahvistui, ja tunsin suurta yhteenkuuluvuutta eri puolilta tulevien ystävieni kanssa. Pidämme edelleen yhteyttä ja olemme tavanneet aika säännöllisesti jossain päin Eurooppaa.

Vaihtokokemuksen vaikutusta työelämän kannalta on vaikea arvioida, mutta ajattelen, että vaihdon ansiosta kansainvälisyys on osa minua ja nautin uusista kontakteista. Nykyisessä työssäni tutkijana julkaisujen pääkieli on englanti ja työhön kuuluu tutkimustulosten esittelyä konferensseissa eri puolilla maailmaa. Tähän kansainväliset kokemukset ovat antaneet hyvät valmiudet.

Minun oli tarkoitus tehdä pedagogisiin opintoihin kuuluvan opetusharjoittelun lisäksi myös niin sanottu tavallinen työharjoittelu, mutta sitten yliopiston opintopalveluista tarjottiin ohjaukseen liittyviä töitä ja päätinkin ottaa maisterin paperit ulos. Opiskeluaikana toisten uratarinoiden kuunteleminen oli ollut minulle monesti ahdistavaa, koska niissä tunnuttiin solahtavan työpaikasta toiseen kontaktien avulla. Silloin tuollainen ärsytti ja ajattelin, voiko töitä saada ollenkaan ilman oikeaa tuttua oikeassa paikassa. Sanonta ”jalan saamisesta oven väliin” pitää kuitenkin paikkansa.

On hyvä muistaa, että ensimmäiset työtehtävät ovat harvoin niitä kiinnostavimpia tai edes koulutustason mukaisia. Ne antavat kuitenkin hyviä ikkunoita työpaikkaan ja mahdollisuuden seurata, millaista työtä muut asiantuntijat organisaatiossa tekevät. Esimerkiksi opintopalveluaikoinani pääsin näkemään monia puolia yliopistohallinnosta ja minua alkoivat kiinnostaa monenlaiset tehtävät. Valmistumisen jälkeen sain tehdä ohjaukseen ja opintohallintoon liittyviä tehtäviä kolme vuotta ja opin paljon uutta – esimerkiksi sen, että en pidemmän päälle haluakaan toimia itse ohjaajan tehtävissä vaan ennemminkin suunnittelun tai organisoinnin puolella.

Gradun jälkeen olen joskus miettinyt, että tutkijan työssä on piirteitä, jotka voisivat kiinnostaa minua, kuten itsenäinen työ, uuden luominen sekä kirjoittaminen. Eräässä tilaisuudessa tapasin tuttavani, joka toimi tutkijana ryhmässä, joka tutki työpaikalla tapahtuvaa ohjausta. Jonkin ajan kuluttua kuulin, että tämä ryhmä etsi uutta jäsentä. Niin vaihdoin hallinnollisen ja ohjaukseen liittyvän työn tutkijan työhön.

Vaikka olen kasvatustieteilijä, on työpaikkani teknillisellä yliopistolla – hyvä esimerkki siitä, että tällä tutkinnolla voi löytää itsensä mistä vain! Työssäni tutkin oppimista yliopistossa, eli olen edelleen itseäni kiinnostavien teemojen äärellä, mutta tarkastelen niitä jälleen eri näkökulmasta. Psykologian sivuaineopinnoista – myös niistä neurologisista pänttäyksistä – on hyötyä, kun teemme neurologisia mittauksia ja käsittelemme oppimista oppimispsykologisesta näkökulmasta. Toisaalta kasvatustieteilijän identiteettini on saanut uutta pontta monialaisesta työympäristöstä, jossa opimme toinen toisiltamme.

Tutkijan työ on osoittautunut hyvin kiinnostavaksi, ja olen oikein tyytyväinen siihen, missä olen nyt. Itsenäinen työote ja siihen oleellisesti kuuluvat vapaus ja vastuu sopivat minulle. Työn on tarkoitus johtaa väitöskirjan valmistumiseen seuraavien vuosien aikana. Mitä sen jälkeen tapahtuu, en osaa vielä sanoa. On mielenkiintoista nähdä, mihin työelämä minua kuljettaa, kun pidän mielen avoinna ja seuraan asioita, jotka minua kiinnostavat.

Se, ettei kukaan ole pintoja aloittaessaan tai ne lopettaessaan valmis, on erinomainen voimavara. Elinikäinen oppiminen, avoimuus uudelle ja asioiden katsominen monesta näkökulmasta ovat tärkeitä työelämätaitoja. Itse esimerkiksi suoritin hallintotieteiden perusopinnot avoimessa yliopistossa vuosia valmistumisen jälkeen, kun niihin liittyvät kysymykset alkoivat silloisessa työpaikassani kiinnostaa. Koulutuksen tutkimuspainotteisuus antaa myös hyviä mahdollisuuksia tiedon muodostumisen ja sen perusteella tapahtuvan kehittämisen ymmärtämiseen.

Kannustan ehdottomasti hakeutumaan jo opiskeluaikana tekemisiin eri alojen opiskelijoiden kanssa, sillä silloin oppii sanallistamaan paremmin sitä, mikä tekee omasta osaamisesta erityistä. Esimerkiksi taloustieteilijä, humanisti ja kasvatustieteilijä saattavat huomata ymmärtävänsä asiat eri tavoilla – ja tämän havaitseminen on mahtava rikkaus.

Meidän kasvatustieteilijöiden tutkintoja kuvaa se, että ne ovat kullakin erilaiset eikä niitä ole tehty jotakin työelämän valmista rakoa varten. Yksi on keskittynyt kansainvälisyyteen ja opetellut koodaamaan, toista kiinnostavat hallinnolliset kysymykset ja kolmatta oppimisen tasa-arvo ja puheviestintä. Teemat, joita opiskelemme – oppiminen ja kasvatustiede – ovat kuitenkin läsnä jokaisella toi-

mialalla ja erilaisissa organisaatioissa. Meillä on mahtavat mahdollisuudet lähteä toteuttamaan, organisoimaan, kehittämään tai vaikka tutkimaan, oman kiinnostuksemme mukaan.

Näin jälkikäteen tarkasteltuna oma polkuni hahmottuu selkeänä tarinana. Opiskelujen aikana se ei kuitenkaan sitä ollut. On luonnollista ja mielestäni ihan hyvä, jos tulevaisuus välillä mietityttää. Loppujen lopuksi kannattaa keskittyä siihen, mikä innostaa ja mistä saa inspiraatiota. Tavoitteet voivat matkan varrella muuttua, ja se kuuluu asiaan.

Kaiken kaikkiaan tulevaa työelämää miettiessä kannustaisin pohtimaan erään naisteekkarikerhon kirjoituksen innoittamana (aivan, muillakin aloilla pohditaan mihin kummaan opinnot valmistavat) ”mikä minusta tulee isona” -kysymyksen sijaan ”mihin haluan tulevaisuudessa vaikuttaa” -kysymystä. Et tule valmistumaan ammattiin, jossa toimit suorittavassa työssä eläkeikään asti, vaan omiin kiinnostuksiisi ja tavoitteisiisi pohjautuvien valintojen myötä pääset todennäköisesti näkemään eri puolia eri organisaatioista ja kehittymään monipuolisesti asiantuntijana. Millaisia ongelmia haluaisit ratkaista? Millaisten teemojen kanssa haluaisit työskennellä? Millaisen jäljen haluaisit työsi jättävän? Näitä kysymyksiä kannattaa kysyä säännöllisesti, vaikka niihin ei selvää vastausta juuri silloin tietäisikään.

Työantajana yksityinen sektori

Hanna-Reetta, 41, Business Data Operations Specialist

En osannut vielä opintojen aikana täysin nähdä miten työllistyisin opintojen päätyttyä, mutta minulla oli vahva luottamus siihen, että mikä tahansa kohtaaminen missä tahansa tilanteessa saattaa olla juuri se merkittävä tulevaisuuteni kannalta.

Valmistuin Tampereen ammattikorkeakoulusta insinööriksi (AMK) vuonna 2000, ja jo vuodesta 1999 olin ollut töissä Nokiassa matkapuhelinpuolella laatuinsinöörinä. Työssäoppiminen oli ensimmäiset vuodet valtavaa, mutta muutaman vuoden jälkeen alkoi tehdä mieli taas koulunpenkille. Aloin opiskella kasvatustieteitä ensin avoimessa yliopistossa töiden ohella. Valitsin alan varmaankin siksi, että tunsin muutaman kasvatustieteilijän, ja he olivat mielestäni tosi hyviä tyypejä. Halusin ottaa selvää, tekikö koulutus heistä sellaisia, vai päinvastoin. Sitä paitsi kasvatustieteet oli jotain ihan muuta kuin minkä kanssa olin päivittäin tekemisissä, joten se oli hyvä tapa laajentaa omaa ajattelua.

Perus- ja aineopinnot kävin avoimessa yliopistossa, ja kun aineopinnot alkoivat olla loppusuoralla, mietin että voisihan tästä tehdä vaikka tutkinnon. Seuraavassa yhteishaussa hain ja pääsin sisään yliopistoon. Jatkoin kuitenkin töiden tekemistä koko ajan aivan normaalisti, joten sivuaineita luin avoimessa yliopistossa, jossa opiskelu painottui iltoihin ja viikonloppuihin. Tein avoimen yliopiston kautta sosiologian perusopinnot sekä hallintotieteiden perus- ja aineopinnot. Saadessani perheenisäystä vuonna 2011 minulla oli äitiyslomalla ollessani vihdoin mahdollisuus osallistua muutamalle jo ihan opintojen alkuun tarkoitetulle, vain päivätoteutuksena järjestettävälle kurssille (mm. tieteellinen kirjoittaminen).

Kun palasin äitiyslomalta töihin, kandidutkinnosta puuttui enää muutama opintopiste. Yhtäkkiä aikaa ja jaksamista opinnoille ei kuitenkaan enää ollut töiden ja lapsiperhearjen pyörittämisen ohella. Kun tulin vielä uudelleen raskaaksi ja sain tyttären vuonna 2013, tuli opintoihin pidempi tauko. Äitiyslomilla ollessani IT-ala koki myllerrystä ja työpaikkani ehti pariinkin kertaan vaihtua

työnantajalta toiselle yrityskauppojen myötä. Olin suunnitellut jatkavani äitiysloman jälkeen opintovapaalla ja tekeväni opinnot loppuun, mutta kun viimeisin työnantajani lopetti liiketoiminnan kokonaan Suomesta, jäin yllättäen työttömäksi.

Sain neuvoteltua TE-toimiston kanssa opiskelevani omaehtoisen opiskelun tuella ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saaden. Vihdoin minulla oli mahdollisuus paneutua opintoihin kokopäiväisesti! Oikeastaan vasta maisteriopintovaiheessa tutustuin kasvatustieteisiin ja kasvatustieteiden tiedekuntaan paremmin – olinhan suorittanut lähes kaikki siihenastiset opintoni avoimen yliopiston kautta. Nyt kampus tuli tutuksi aivan uudella tavalla ja löysin opintojen parista myös hyviä ystäviä.

Gradussani tutkin pelillistä oppimista ja tiimien toimintaa. Kiinnostuin gradua tehdessäni myös pelitutkimuksesta ja suoritin muutaman informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median kurssin. Samaan aikaan aloin myös pohtia mahdollista työllistymistä: minne tällaisella tutkinnolla voisi päästä töihin? HR-tyyppiset tehtävät kiinnostivat, mutta toisaalta esimerkiksi koulutussuunnittelu vaikutti mielenkiintoiselta. Olin myös kiinnostunut verkko-oppimisesta ja pelisuunnittelusta, rityisesti oppimispelien suunnittelusta.

Omalta osaltani merkittävässä roolissa työllistymisen kannalta oli lopulta harjoittelu. Olin aina ollut kiinnostunut hallinnosta – luinhan hallintotieteitä pitkänä sivuaineena – ja kun harjoittelun tekeminen tuli ajankohtaiseksi, sain harjoittelutuen ja pääsin kasvatustieteiden tiedekuntaan opintopalveluihin. Kolme kuukautta kestäneen pestin aikana pääsin käyttämään aiempaa osaamistani IT-alalta ja tuomaan uusia käytäntöjä opintopalveluihin. Kaiken lisäksi sain harjoittelun päätteeksi töitä kasvatustieteiden tiedekunnasta projektisuunnittelijana. Tehtävänäni oli suunnitella oppimisympäristöä kansainväliselle koulutusohjelmalle. Tässä työssä pääsin hyödyntämään työharjoittelussa kertynyttä kokemusta, maisteriopintojen aikana saatua tietämystä sekä teknisempää, oppimisympäristöihin liittyvää osaamista.

Työskennellessäni yliopistolla projektisuunnittelijana huomasin avoimen työpaikan eräässä IT-alan firmassa, johon olin jo pitkään haaveillut pääseväni. Hain paikkaa ja sain sen, joten nykyisin työskentelen taas IT-alalla Business Data Operations Specialist -nimikkeellä. Toimenkuvani ei varsinaisesti liity kasvatustieteisiin, mutta näen tulevaisuudessa mahdollisena esimerkiksi nykyisen työnantajan koulutusyksikköön siirtymisen ja osaamisen kehittämiseen ja erilaisiin sisäisiin koulutuksiin liittyvät tehtävät. Niissä pääsisin hyödyntämään opintojen kautta saatua osaamista.

Työnhaussa koin vahvuudekseni oman osaamisen tunnistamisen ja kyvyn analysoida vahvuuksiani ja toimintatapoja. En osannut vielä opintojen aikana täysin nähdä miten työllistyisin opintojen päätyttyä, mutta minulla oli vahva

luottamus siihen, että mikä tahansa kohtaaminen missä tahansa tilanteessa saattaa olla juuri se merkittävä tulevaisuuteni kannalta. Siksi pyrin osallistumaan mahdollisimman paljon erilaisiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin, joissa pääsin kohtaamaan ihmisiä eri aloilta. Koitin opinnoissa myös mennä omalle epämukavuusalueelle aina kun mahdollista – silloin tulin oppineeksi aivan erityisen paljon itsestäni ja sain työkaluja toimintatapojeni kehittämiseksi.

Yliopisto-opintojen suurimpana antina työelämää ajatellen koen omalla kohdallani laaja-alaiset sivuaineopinnot. Luin kursseja useista eri kokonaisuuksista ja pääsin tutustumaan monen eri alan erityispiirteisiin. Työelämätaidoista nostaisin esiin suurten kokonaisuuksien hahmottamisen, ryhmässä toimimisen taidot sekä erilaisten ryhmien ja ihmisten ymmärtämisen. Tämä humanimpi puoli opinnoista on ollut suuressa arvossa nykyisessä työssäni, jossa teen yhteistyötä hyvin monenlaisista taustoista tulevien ihmisten kanssa. Yhteisymmärryksen saavuttamiseksi täytyy välillä ponnistella, osata asettua toisen asemaan ja käydä oman mukavuusalueen ulkopuolella.

Maisteriopinnoissa käymäni pedagogiseen johtamiseen liittyvät opinnot sekä erilaiset ryhmän toimintaan liittyvät kurssit kuten ”osallistava pedagogiikka” sekä ”yhteisöllinen oppiminen ja ohjaus” ovat antaneet valmiuksia moninaisten tilanteiden ja ihmisten kohtaamiseen työelämässä. Organisaatioiden toiminnan ja erilaisten mallien tunteminen ja tunnistaminen on auttanut analysoimaan tilanteita sekä osallistumaan kehitystehtäviin ja tulevaisuuden prosessien ja työkalujen suunnitteluun.

Opintojen päättymisen jälkeen olen ollut tiiviisti työelämässä. Työssäoppimista on riittänyt. Yrityksessämme järjestetään myös paljon erilaisia sisäisiä koulutuksia, joiden antia pääsee heti soveltamaan suoraan työssä. Omien oppimistapojen tunnistaminen ja kyky analysoida omaa kehitystä ovat olleet erittäin tarpeellisia. Pieni kipinä opiskelusta elää sisälläni koko ajan, ja haaveilenkin vielä jonain päivänä palaavani yliopisto-opintojen pariin ainakin avoimen yliopiston kautta. Seuraava ala voisi olla vaikka teologiaa tai tällä hetkellä pinnalla olevaa palvelumuotoilua. Lisätutkintoja en varsinaisesti havittele, mutta osaamisen kehittäminen on elinikäistä, ja haluan jatkaa itseni kehittämistä niin pitkään kuin mahdollista.

Laura, 29, koulutusasiantuntija

Ihan jokaista kurssia en varmastikaan voi suoraan sormella osoittaen soveltaa nykyiseen työhöni, mutta mielestäni yliopisto-opinnoilla on myös tärkeä sivistämisen tehtävä.

Lukiossa selkeästi kiinnostavimmilta oppiaineilta yliopistossa tuntuivat kehityopsykologia ja kasvatustiede. Tuskailin kuitenkin sen kanssa, että en todellakaan halunnut luokanopettajaksi tai lastentarhaopettajaksi, enkä tiennyt mitä muuta voisi tehdä, jos kasvatustiede kuitenkin kiinnostaa. Abivuonna kävimme yliopistovierailulla, jossa sain kuulla hiukan epämääräisemmästä yleisen kasvatustieteen linjasta, jonka myötä voisi päätyä suunnittelu- ja kehittämistehtäviin. En ymmärtänyt mitä tuonkaltaiset tehtävät käytännössä tarkoittivat ja missä sellaisia töitä tehtäisiin, mutta luotin siihen, että joku päivä se minulle selviää.

Kandivaiheessa luin sivuaineena psykologiaa ja sosiaalipolitiikkaa. Maisterivaiheessa valitsin sivuaineiksi työhyvinvoinnin opintokokonaisuuden sekä ”henkilöstö ja työyhteisö” -kokonaisuuden. Lisäksi suoritin opettajan pedagogiset opinnot. Psykologia oli selvä valinta siitä syystä, että se oli tuttu oppiaine lukiosta ja käsitin koko kasvatustieteen alussa hyvin vahvasti psykologiasta käsin. Opintojen myötä ymmärsin kuitenkin pian myös kasvatustieteen yhteiskunnalliset kytkennät ja tuntui, että omaa näkökulmaa oli pakko laajentaa yksilöstä yhteiskuntaan. Tästä syystä päädyin opiskelemaan sosiaalipolitiikkaa.

Maisterivaiheessa työelämäkytkennät ja sovellettavuus alkoivat mietittyä ja aloin tosissani kaivata jotakin kättä pidempää. Pääsin harjoitteluun erään yrityksen koulutus- ja henkilöstöyksikköön, ja silloin kasvatustieteilijätaustainen esimieheni kannusti minua suorittamaan opettajan pedagogiset opinnot. Sieltä saisin sellaisia käytännön työkaluja, joita kasvatustieteilijän usein oletetaan omaavan. Samaisen harjoittelun myötä kiinnostuin entistä vahvemmin myös henkilöstön kehittämisen tehtävistä. En ollut uskaltanut koskea pitkällä tikullaakaan kauppatieteellisiin opintoihin, koska ajattelin etteivät ne ole minun juttuni, mutta käytännön kokemuksen myötä innostuin työhyvinvoinnin ja HRD-alan opinnoista.

Sivuainevalinnat eivät todellakaan olleet minulle selkeitä. Tuntuu, että kokeilin ihan kaikkea mahdollista antropologiasta verkkojulkaisun perusteisiin ja tilinpäätösraportointiin. Jälkikäteen ajateltuna olisin voinut optimoida paremmin, jos olisin tiennyt mitä työuraltani haluan ja mitä taitoja tarvitsen – mutta kun en yhtään tiennyt! Toisaalta minua ohjannut opettajakin sanoi, että ”haahuilu on hyvästä”. Matkan varrella, kokeillessani vähän kaikkea, opin paljon itsestäni ja

omista mielenkiinnonkohteistani sekä laajensin ymmärrystäni maailmasta. Ihan jokaista kurssia en varmastikaan voi suoraan sormella osoittaen soveltaa nykyiseen työhöni, mutta mielestäni yliopisto-opinnoilla on myös tärkeä sivistämisen tehtävä.

Ajattelenkin, että sivuaineet kannattaa valita sen mukaan mikä aidosti kiinnostaa, koska silloin valinnat ohjaavat kohti työtehtäviä, joissa viihdyt. Suositelen myös rohkeasti haastamaan itseä ja ottamaan kurssija oman mukavuusalueen ulkopuolelta. Saattaa olla, että kokeilut vahvistavat käsitystäsi siitä, minkä aihealueiden kanssa *et* halua tulevaisuudessa olla tekemisessä – tai sitten saatat yllätyä. Itse olen yllättäen hyötynyt verkkojulkaisemisen ja tilinpäätösraportoinnin perustason kurseista, vaikka alat eivät muutoin kiinnosta minua. Nykyisessä työssäni vastaan verkkosivujen päivityksestä ja käyn asiakkaiden kanssa jatkuvasti keskusteluja, joissa puhutaan muun muassa liikevaihtoista ja taseista. En tarvitse syvällistä ymmärrystä, mutta tiedän ainakin mistä puhutaan ja osaan puhua samaa kieltä toimitusjohtajan kanssa. Kannustan kuitenkin käyttämään suurimman osan ajasta niihin opintoihin, jotka aidosti innostavat.

Koen, että laaja-alaiset yliopisto-opinnot ovat avartaneet maailmankuvaani ja tehneet minusta viisaamman ajattelijan: ymmärrän erilaisia näkökulmia, olen analyttinen ja osaan argumentoida. Akateemisesta koulutuksesta ylipäätään saa kyvyn hahmottaa monimutkaisia kokonaisuuksia sekä analysoida tilanteita pintaa syvemmltä: kaikki ei ole ihan sitä miltä näyttää. Opintojen aikana näiden asioiden korostettiin olevan generalistin vahvuuksia, mutta eivät ne silloin vielä oikein auenneet. Väittäisin kuitenkin, että nykyajan tietotyössä useimmat ratkaistavat ongelmat ovat uusia ja sellaisia, joihin ei ole oikeaa tai väärää vastausta. Sen vuoksi koen, että luovan ajattelun ja argumentoinnin taidot ovat yksi tärkeimmistä aseistani työelämässä.

Opettajan pedagogisista opinnoista puolestaan sain konkreettista osaamista liittyen vaikuttavien ja onnistuneiden valmennusten järjestämiseen. Osaan varmistaa, että koulutuksella on selkeät tavoitteet ja että sisällöt vastaavat näihin tavoitteisiin ja punainen lanka säilyy koko valmennuskokonaisuuden ajan vaikka valmentajat vaihtuisivat. Kasvatustieteilijänä osaan myös huolehtia yksityiskohdista – esimerkiksi siitä, että taukoja on riittävästi ja että tehtävänannot ovat riittävän selkeitä. Osaan antaa valmentajille sparrausta ja palautetta ja ymmärrän erilaisia ihmisiä niin oppijoina kuin tiimityöntekijöinäkin.

On kuitenkin asioita, joihin opinnot eivät todellakaan valmista. Aivan työuran alussa haasteita tuotti se, että useimmat aloittelijan paikat olivat avustavia toimistotehtäviä (esim. HR-assistentti). Koinkin ihan hyvänä, että olin käynyt myös yhden tietotekniikkakurssin – vaikkakaan en muista kurssista mitään ja opin lopulta tarvitsemani tietotekniset taidot työssä. Kurssista oli kuitenkin se hyöty, että työhakemuksessa sain väittää osaavani käyttää MS Office -ohjelmia.

Tällä hetkellä työskentelen koulutusasiantuntijana yrityksessä, joka järjestää johtamisen valmennuksia, esimiesvalmennuksia, asiakaspalvelu- ja myyntivalmennuksia sekä laajamittaisia liiketoiminnan kehittämishankkeita. Suunnittelen ja organisoin valmennuskokonaisuudet yhdessä valmentajan kanssa. Tehtäviini kuuluu myös tapahtumajärjestämistä sekä viestinnän ja markkinoinnin tehtäviä. Kaiken kaikkiaan olen tehtävässä, joka sopii erinomaisen hyvin kasvatustieteilijälle. Ennen nykyistä työpaikkaani olin HR-harjoittelijana ja HR-assistenttina noin 250-hengen yrityksessä. Myös HR-puolella tehtäväni liittyivät vahvasti osaamisen kehittämisen projekteihin.

Omalla kohdallani ratkaisevin asia työllistymisessä ovat olleet ainejärjestövastuut sekä opintojen ohessa myyjän tehtävissä kerrytetty asiakaspalvelukokemus. Hakiessani ensimmäistä HR-alan paikkaa rekrytoijat sanoivat, että opiskeluaikainen aktiivisuus on heille ihan ehdoton edellytys kaikkien vastavalmistuneiden ja opiskelijoiden kohdalla. Esimerkiksi ainejärjestövastuut olivat erinomainen tilaisuus harjoitella matalalla kynnyksellä juuri niitä työelämätaitoja, joita opinnot eivät välttämättä edes voi tarjota. Opin järjestämään tapahtumia, markkinoimaan, viestimään ja käyttämään sosiaalista mediaa. Ennen kaikkea opin paljon itsestäni – siitä, mitkä ovat vahvuuteni ja heikkouteni työntekijänä.

Sivuainevalinnoillakin on ollut merkitys rekrytointipäätöksissä. Esimerkiksi opettajan pedagoginen pätevyys painoi vaakakupissa paljon kun minut valittiin nykyisiin koulutusasiantuntijan tehtäviin. Myös tätä edeltäneessä työhaussa voitoin loppusuoralla kauppatieteilijän juuri pedagogisella pätevyydellä. Ylipääntään kasvatustieteen osaaminen voi olla HR-kentällä valttikortti, jota kannattaa korostaa – varsinkin, jos näyttää siltä muut tiimin jäsenet ovat kauppatieteilijätaustaisia. Toki HR-alan sivuaineopinnot ovat olleet myös tärkeitä, sillä niiden avulla on ollut helppo osoittaa, että ala kiinnostaa.

Ensimmäinen oman alan harjoittelupaikkani oli niin sanottu piilotyöpaikka, sillä lähestyin suoraan työnantajaa ja kysyin mahdollisuutta harjoitteluun. Tätä ennen olin jo ollut tekemisissä yrityksen kanssa erään kurssitehtävän myötä, jossa tuli haastatella koulutussuunnittelijaa. Hyödynsin tämän kontaktin miettiessäni, mikä voisi olla potentiaalinen harjoittelupaikka. Suosittelisinkin harjoittelupaikkaa etsiessä kysymään rohkeasti suoraan kiinnostavista paikoista mahdollisuutta harjoitteluun, sillä usein organisaatioissa on tarvetta lisäkäsille, mutta ei aikaa sorvata rekryilmoituksia. Harjoittelija on helppo, halpa ja riskitön rekrytointi organisaatioille.

Kaiken kaikkiaan suosittelen uudelle opiskelijalle aktiivisuutta opintojen aikana. Asiakaspalvelu- ja myyntityö tuovat erinomaista kokemusta erilaisista tehtävistä. Ainejärjestöaktiivisuus on ehdoton plussa ja siitä sai hyvää koke-

musta muun muassa viestinnästä, tapahtumajärjestämisestä ja projektinhallinnasta. Samoin mikä tahansa järjestötoiminta lisää aina myös omaa itsetuntemustasi: ymmärrät minkälainen tiimityöntekijä olet, missä olet hyvä, mistä tehtävistä pidät ja mistä et. Anna itsellesi aikaa löytää oma polku ja luota siihen, että jossain vaiheessa oma paikka löytyy ihan varmasti. Jokainen valinta opettaa sinulle jotain ja vie eteenpäin, vaikka valintojen tekeminen saattaa tuntua vaikealta.

Työnantajana vapaan sivistystyön organisaatiot ja järjestöt

Anna, 28, suunnittelija

Olen iloinen siitä, että tein opintojen aikana ennakkoluulottomia valintoja ja hankin monialaista osaamista sekä erilaisia kokemuksia. Ajattelen, että oma polku tai asiantuntijuus ei ole koskaan ”valmis”, vaan se kehittyy ja muuttuu muotoaan opintojen ja työelämän aikana.

Valmistuin lukiosta talvella 2008. Tuona talvena ja keväänä valokuvaamossa työskennellessäni minulla oli hyvin aikaa pohtia tulevia opiskeluvaihtoehtoja ennen kevään yhteishakua. En oikeastaan tiennyt kovin tarkasti, mitä haluaisin opiskella. Päätin tutkailla muutamien alojen pääsykoemateriaaleja ja ottaa selville, minkälaisen teemojen ympärillä niissä liikuttiin. Löysin kaksi kiinnostavaa, toisistaan paljon poikkeavaa alaa - espanjalainen filologia ja yleinen kasvatustiede. Yhtenä hakukohteenani oli Tampereen yliopiston elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto-ohjelma, jonne pääsinkin opiskelemaan syksyllä 2009.

Opinnot tuntuivat kiinnostavilta, mutta kamppailin ajoittain monille generalisteille tutun epävarmuudentunteen kanssa. Mihin elokas-tutkinto oikein johtaa? Millaista osaamista se minulle tuo? Opinko työelämän kannalta tärkeitä asioita? Millaisiin tehtäviin voin työllistyä? En kyseenalaistanut alavaihtoehtojani missään vaiheessa, mutta kaipasin tutkinnolta jotakin konkreettista.

Etenin opinnoissa pitkälti omien kiinnostusteni pohjalta. Valintoja tehdessäni en niinkään ajatellut tulevaa uraa tai valmistumista. Tärkeämpää oli saada opiskeluaikana mahdollisimman paljon henkilökohtaisesti merkittäviä kokemuksia sekä oppia uutta. Kokeilin eri sivuainevaihtoehtoja, olin aktiivisesti mukana ainejärjestö- ja tuutortoiminnassa, kävin töissä ja tein myös vapaaehtoistyötä opintojeni aikana. Lisäksi olin vuoden opiskelijavaihdossa Espanjan Sevillassa ja lisäksi Sevillan yliopistossa työharjoittelussa. Nämä kokemukset rakensivat ikään kuin huomaamatta asiantuntijuuttani ja urahaaveitani suuntaan, jota aloin hahmottaa kunnolla vasta opintojen loppuvaiheessa.

Koen, että opintojen aikaisista valinnoista konkreettisimmin ja työelämän kannalta ehkä merkittävin on ollut pedagogisten opintojen suorittaminen. Peda-

opinnot antoivat konkreettisia valmiuksia toimia koulutuksen suunnittelun ja kehittämisen parissa sekä esimerkiksi kykyä hahmottaa ryhmien toimintaa ja ohjausprosesseja.

Valitsin pitkäksi sivuaineeksi sosiaalipolitiikan ja lyhyiksi kestävän kehityksen opinnot ja Multicultural studies in Education –sivuainekokonaisuuden. Jälkimmäisen puitteissa tein myös harjoittelun Sevillan yliopiston kansainvälisissä asioissa. Varsinaisen pääaineen harjoittelun tein Tampereen yliopiston kansainvälisen koulutuksen keskuksessa ”Erasmus Adviserina”. Vaikka harjoittelut eivät suoranaisesti vaikuttaneet siihen, minne myöhemmin työllistyin, ne opettivat paljon työelämästä ja auttoivat hahmottamaan omia ammatillisia kiinnostuksia ja vahvuuksia sekä luomaan verkostoja.

Jos olisin löytänyt opintopolkuni ”punaisen langan” jo hieman aiemmassa vaiheessa, olisin ehkä suunnannut valintojani jo varhaisemmin globaalikasvatukseen tai järjestösektorille. Esimerkiksi oppinäytetyön tai harjoittelun tekeminen aiheisiin liittyen olisi varmasti rakentanut asiantuntijuuttani jo vahvemmin tiettyyn suuntaan ja saattanut avata työllistymismahdollisuuksia kentältä. Ehkä siten olisin myös kokenut oloni varmemmaksi ensimmäisessä asiantuntijatehtävässäni, johon tulin valituksi vähän ennen valmistumistani. Toisaalta olen kuitenkin iloinen siitä, että tein opintojen aikana ennakkoluulottomia valintoja ja hankin monialaista osaamista sekä erilaisia kokemuksia. Ajattelen, että oma polku tai asiantuntijuus ei ole koskaan ”valmis”, vaan se kehittyy ja muuttuaan muotoaan opintojen ja työelämän aikana.

Valmistuin jouluna 2016 noin puoli vuotta sen jälkeen, kun olin löytänyt nykyisen työni globaalikasvatuksen suunnittelijana. Töiden aloittaminen ennen valmistumista viivästytti gradun palauttamista, mutta toisaalta koin, että minun oli tartuttava tilaisuuteen, joka tuli siinä kohtaa vastaan. Työssäni vastaan kouluyhteistyöstä sekä globaalikasvatuksen oppimateriaalien ja menetelmien suunnittelusta. Koulutan myös opettajia ja opettajaksi opiskelevia sekä ohjaan järjestön vapaaehtoisia. Nautin kovasti työstäni ja sen monipuolisuudesta ja merkityksellisyydestä.

Uskon, että omalla kohdallani järjestösektorille työllistymisen kannalta eniten hyötyä oli opintojen aikaisesta työkokemuksesta sekä aiemmasta järjestö- ja vapaaehtoistyötaustasta. Globaalikasvatuksen suunnittelijan tehtävää ajatellen tärkeitä olivat myös pedagogiset opinnot, sivuaineet sekä opintojen aikainen kokemus kouluttajan työstä. Kaiken kaikkiaan kasvatustieteen opinnot antoivat itselleni erityisesti kriittisen ajattelun taitoja sekä kykyä hahmottaa ja analysoida laajoja yhteiskunnallisia ilmiöitä. Monialaisuus ja ajattelun ja argumentoinnin taidot ovat kasvatustieteilijän osaamisessa ”valttia”, jota työelämässä arvostetaan.

Koska kasvatuksen, koulutuksen ja oppimisen kysymykset liittyvät tavalla tai toisella erittäin moniin yhteiskunnan sektoreihin, voimme työllistyä hyvin monenlaisiin asiantuntijatehtäviin. Tärkeintä on tunnistaa omat mielenkiinnonkohteensa sekä osaamisensa ja seisoa rohkeasti niiden takana. Mielestäni opintoja ja työelämää koskevia valintoja tehdessä kannattaa kuunnella omaa kiinnostusta ja uteliaisuutta. Persoonalliset valinnat ja kokemukset herättävät kiinnostusta myös työnantajassa, koska ne kertovat paljon ihmisestä ja hänen omistautumisestaan.

Johanna, 33, tiedottaja ja valmentaja

Luo mahdollisimman tarkka ja innostava visio omasta unelmatyöstäsi ja unelmaelämästäsi heti opintojen alussa ja hio tätä visiota kuin arvokkainta timanttia läpi opintojen. Älä päästä itseäsi liian helpolla vaan mieti vakavissasi, miksi hait opiskelemaan juuri tätä alaa. Minkä tyypisessä työssä haluat nähdä itsesi 10 vuoden kuluttua?

Ylioppilaskeväänäni 2003 minulla oli kolme vaihtoehtoa: hakisin Tampereen yliopistoon opiskelemaan joko tiedotusoppia, psykologiaa tai kasvatustiedettä. Kaikki alat kiinnostivat, mutta koska en olisi ehtinyt valmistautua kaikkiin pääsykokeisiin, oli pakko valita. Valitsin lopulta kasvatustieteen, koska sen valintakriteereissä osa pääsykoe pisteistä tuli ylioppilaskirjoitusten tuloksista, ja olin satsannut kirjoituksiin paljon. Pääsin sisään ensimmäisellä yrittämällä – täpärästi, mutta kuitenkin. Historiankirjat kertovat, että haaveilin tuolloin henkilöstöpäällikön tai rekrytoijan työstä.

Olen aina ollut innostuvaa ja osallistuvaa sorttia, joten löysin itseni heti ensimmäisenä opiskeluvuonna ainejärjestö Mentorin hallituksesta. Seuraavana vuonna toimin järjestön puheenjohtajana. Jossain vaiheessa olin mukana tekevässä kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen opiskelijoiden verkkolehteä *Panopticonia*, ja myöhemmin toimin myös yliopiston kameraseuran viestintävastavaana. Uskon, että tästä kaikesta oli etua, kun hain kesätyö- ja harjoittelupaikkoja, sillä ainakin itselleni järjestöaktiivisuus kertoo talkoohenkisytydestä ja siitä, että haluaa vaikuttaa asioihin. Tunnistan tämän ”jokapaikanhöylämäisyyden” itsessäni varsin hyvin vielä 15 vuotta myöhemminkin.

Opintojen ensimmäisinä vuosina olin varmaankin melko tyypillinen kasvatustieteilijä: suoritin perus- ja aineopinnot muiden mukana ja opiskelin lyhyinä sivuaineina sosiaalipsykologiaa, psykologiaa ja hallintotiedettä. Kolmannen lukuvuoden vietin Erasmus-vaihdossa Espanjan Cádizissa. Myöhemmin suoritin mediakasvatuksen perusopinnot, jotka vetivät minua puoleensa epäilemättä siksi, että lukioajan toimittajahaaveiden vuoksi olin sisimmässäni koko ajan kallellani mediakysymyksiin päin.

Mediakasvatuksestakaan en kuitenkaan löytänyt helpotusta ”kasvatustieteilijän generalistikriisiin” eli siihen, etten pystynyt näkemään, mihin olin ammatillisesti kulkemassa. 19-vuotiaan Johannan haaveet henkilöstöpäällikön työstä olivat unohtuneet jonnekin, ja valmistuminen generalistina ilman jatkosuunnitelmaa tuntui enemmänkin uhalta kuin mahdollisuudelta. Janosin teorioiden rin-

nalle konkretiaa ja tunnistettavaa täsmäosaamista. Kirjoittaminen kiinnosti, joten hakeuduin opiskelemaan sitä vapaa-ajallani Viita-akatemian kolmivuotiseen kirjoittajakoulutukseen. Siellä huomasin, että olen omimmillani tositari-
noiden kirjoittajana.

”Mikä minusta tulee isona” -kriisi ratkesi riittävässä määrin vasta graduvai-
heessa, kun pääsin journalistiikan sivuaineohjelmaan opiskelemaan toimitta-
jaksi. Toimittajaopinnot ylittivät odotukseni, sillä ne olivat lehtityön, tv-työn ja
radiotyön kurssineen kaipaamaani kädet savessa -meininkiä parhaimmillaan.
Opin hurjasti, sain hyvää palautetta taidoistani ja tunsin löytäneeni oman poruk-
kani.

Vaikka tein erityyppisiä kesätoita läpi koko opiskeluajan, toimittajaopinnot
olivat minulle pikaväylä siihen työelämään, jota pystyin ajattelemaan jokseen-
kin pysyvänä suuntanani. Kasvatustiedettä ja journalistiikkaa yhdistelevän gra-
duni valmistuminen venyi ja venyi, mutta koin, että rautaa on taottava silloin
kun se on kuumaa. Toimittajaopintoihin kuului neljän kuukauden mittainen har-
joittelu, ja lopulta tahkoin uutisia oman kotiseutuni maakuntalehden kesätoimit-
tajana kahteenkin otteeseen.

Lehtityöstä saamani osaaminen taas oli avainasemassa siinä, että pääsin te-
kemään kasvatustieteen harjoitteluni Kansanvalistusseuraan. Kansanvalistus-
seura julkaisee vapaan sivistystyön verkkolehteä ja kustantaa aikuiskasvatustie-
teellistä kirjallisuutta, joten sain tehdä toimittajan työtä ja toimittaa myös
elämäni ensimmäisen kirjan samalla kun tutustuin vapaan sivistystyön maail-
maan. Olen edelleen erittäin tyytyväinen räätälöimääni luovaan ratkaisuun har-
joittelun osalta ja kiitollinen siitä, että harjoittelun vastuuopettaja näki ratkaisun
hyödyt.

Maakuntalehden ja verkkolehden jälkeen työskentelin yhden kesän aikakaus-
lehdessä, kunnes avulias kesätyökollegani vinkkasi sisäisen tiedottajan sijaisuu-
desta erään terveydenhuoltoalan organisaation viestintätiimissä. Koska toimit-
tajien työtilanne oli jatkuvasti kiristymään päin ja koska kyseisen organisaation
arvot sopivat omiini, oli päätös helppo, kun paikkaa tarjottiin minulle. Hyppäsin
siis toimitustyöstä viestintätyöhön: aloin tehdä sanomalehden sijaan henkilö-
tölehteä ja julkaista paikallisuutisten sijaan organisaation sisäisiä tiedotteita.

Väänsin graduni valmiiksi töiden ohella ja valmistuin syksyllä 2012. Ensim-
mäisen sijaisuuden jälkeen sain samasta terveydenhuoltoalan organisaatiosta
muutaman pitkäkhön sijaisuuden ennen kuin tuli lopulta se jättipotti: sain vaki-
tuisen paikan. Samassa tehtävässä ja tiimissä olen nyt seitsemän vuoden jäl-
keenkin, joskin osan ajasta olen ollut kotona, sillä perheemme on kasvanut
näinä vuosina kahdella ihanalla lapsella.

Niinkö siinä sitten kävi, että kasvatustieteilijästä tuli tiedottaja, pääaineen
asiat jäivät työelämässä käyttämättä ja sen pituinen se? No ei. Kun esikoisemme

oli muutaman kuukauden ikäinen, aloitin ratkaisukeskeisen coachingin opinnot. Idea kouluttautumisesta tuli mentoriltani naisverkoston mentorointiohjelmassa. Hän näki, että käytin jo muutenkin ison osan vapaa-ajastani opettelemalla sitä, miten voin tietoisesti viedä asioita haluamaani suuntaan eri elämänalueilla. Niinpä hän ehdotti, että tekisin tuosta kaikesta myös osan ammatillista osaamistani. Löysin valmentamisesta sydämen juttuni, sillä siinä voin aivan konkreettisesti auttaa muutoshaluisia ihmisiä luomaan heidän toivomaansa tulevaisuutta ja oppimaan uusia, toimivampia ajattelutapoja.

Perustyönkuvani säilyi töihin palattuani ennallaan, mutta tehtäväni muokkautui aiempaa enemmän henkilöstön kehittämisen ja valmentamisen suuntaan. Teen jatkuvasti varsin tiivistä yhteistyötä henkilöstöpäällikkömme ja henkilöstöasiantuntijamme kanssa, joten voisi kai sanoa, että olen tullut ”omasta viestintäovestani” niin lähelle 19-vuotiaan itseni unelmaa kuin mahdollista.

Opiskeluaikoina en ollut lainkaan yrittäjähenkkinen – tai niin ainakin luulin. Töiden aloittamisen jälkeen lähdin kuitenkin mukaan bisneshenkisiin naisverkostoihin, joissa oli yllättävän kotoisa olo. Niinpä kävin coach-koulutukseni jälkeisenä syksynä yrittäjäyryskurssin ja perustin valmentamista varten toiminimen. Nyt olen jälleen äitiyslomalla ja aloittamassa jatkokouluttautumisen uravalmentajaksi. Ammatillisiin valintoihin liittyvät kysymykset ovat todella kiinnostavia, ja tällä hetkellä tuntuu, että uravalmentamisessa yhdistyvät hienosti monet tähänastiset kiinnostuksen kohteeni: kasvatustiede, sosiaalipsykologia, viestintä ja valmennus.

Olen monesti miettinyt, olisiko minun kannattanut tehdä jotakin toisin ja valita ”maisemareitin” sijaan nopeampi valmistumisväylä. Aina voi jossitella, mutta itse uskon siihen, että kaikella on tarkoituksensa ja että ilman aiempia, välillä vähän tuskaisiakin vaihteita en olisi nyt tässä varsin onnellisessa pisteessä. Pitkän sivuaineen muodostaneet toimittajaopinnot olivat minun tarinassani se ratkaiseva juttu – valttikortti, joka vaati paljon työtä, mutta joka oli ehdottomasti katsottava ja joka toi minulle nykyisen viestintätyöni. Uutistoimituksessa pääainettani pidettiin outona, mutta muualla olen kokenut kasvatustieteen opintojen pikemminkin avanneen kuin sulkeneen ovia.

Viime aikoina olen kaivellut vanhoja kasvatustieteen kurssimuistiinpanojani. Vaikka osa asioista on jo vanhentunut, avautuvat kursseilla opetetut asiat ihan uudella tavalla nyt, kun voin käyttää peilauspintana omaa työkokemustani moniammatillisessa organisaatiossa. Tenttiminen sujui kyllä mallikkaasti 20-vuotiaanakin, mutta asiat jäivät auttamatta irrallisiksi. Uskon, että perehdyn aikuisoppimiseen ja ammatillisen kasvun kysymyksiin tulevina vuosina monelta kantilta, sillä valmennustyössä minulla on kaikelle sille tietotaidolle hyvin konkreettista ja kiinnostavaa käyttöä.

Vinkkini uudelle opiskelijalle ja nuorelle itselleni ovat seuraavanlaisia: Luo mahdollisimman tarkka ja innostava visio omasta unelmatyöstäsi ja unelmaelämästäsi heti opintojen alussa ja hio tätä visiota kuin arvokkainta timanttia läpi opintojen. Älä päästä itseäsi liian helpolla vaan mieti vakavissasi, miksi hait opiskelemaan juuri tätä alaa. Minkä tyyppisessä työssä haluat nähdä itsesi 10 vuoden kuluttua? Miksi juuri sen tyyppisessä? Mitkä ovat unelmatyöhösi kuuluvia perustaitoja ja miten voisit hankkia niitä jo opiskeluaikanaasi?

Anna oman kiinnostuksesi ohjata opintojasi, älä pelkojesi. Maailma on avoin, ja kaikenlaisille osaajille on tilaa. Älä siis mene automaattiohjauksella samoille kursseille kuin parhaat opiskelukaverisi vaan tee omat valintasi visiosi valossa. Hyödynnä kaikki mahdollinen uraohjaus ja valmennus yliopistolta ja – varsinkin jos et pyri akateemiselle uralle – myös yliopiston ulkopuolelta. Verkostoidu rohkeasti ja uskalla myös käyttää verkostojasi, sillä niissä on voimaa. Opettele käyttämään toimisto-ohjelmistoja (myös Exceliä) hyvin, sillä niistä on hyötyä melkein työssä kuin työssä. Huomaa, mitä opit ja jaa oppimaasi muillekin. Opettele johtamaan itseäsi ja muista, että todella monissa asioissa on tärkeämpää saada aikaan valmista kuin täydellistä. Onnea matkaan!

Mikko, 39, projektipäällikkö

Viime kädessä työllistymisesi ratkaisee se, millaisen ihmisen potentiaalin työnantaja sinussa näkee. Ja se ihminen on takuuvarmasti paljon enemmän, kuin suorittamiesi opintopisteiden yhteenlaskettu summa.

Olisi hienoa, jos voisin kertoa tarinan nuoresta miehestä, joka tarkan ja perusteellisen harkinnan jälkeen päätyi valitsemaan koulutusalakseen kasvatustieteen ja joka työelämän kannalta relevanttien sivuainevalintojen ansiosta pääsi tutkinnon suorittamaan koulutustaan vastaavaan työhön, jossa menestymistä ovat tukeneet ansiokkaan opiskeluhistorian lisäksi opintojen aikainen kokonaisvaltainen itsensä kehittäminen. Valitettavasti en voi kertoa sellaista tarinaa. Minusta ei tullut kasvatustieteen opiskelijaa siksi, että ala olisi ollut mielestäni jotenkin erityisen kiinnostava. Minä asuin pienellä paikkakunnalla, josta halusin muuttaa pois. Enkä suinkaan mihin tahansa, vaan nimenomaan Tampereelle. Kummeli-sarja oli tuohon aikaan kova juttu ja muutenkin Tampere vaikutti lupsakalta paikalta.

Näillä toiveilla lähestyin lukioaikaista opinto-ohjaajaani. ”Kerrohan Esko, että mitä voisin opiskella Tampereella”. Esko arveli, että mikäli lukion arvosaanoista olisi jotain pääteltävissä, niin ainakin akateemisen polun saisin unohtaa. Olen kuitenkin sen tyyppinen luonne, että jos minulta joku asia kielletään, niin se on sitten saatava eikä mikään muu kelpaa. Niinpä päätin kiusallanikin hakeutua Tampereen yliopistoon opiskelemaan mitä tahansa. Opinto-oppaasta löysin kasvatustieteen tutkinto-ohjelman, joka jollakin tapaa vaikutti ymmärrettävältä nuorelle lukiolaiselle, vaikka tosiasiaa en lainkaan tiennyt mihin olin hake-massa.

Sitä kohden siis, opinto-ohjaajan varoitteluista huolimatta. Eikä Esko toki väärässä ollut minua profiloidessaan. Olin lukiossa keskinkertainen oppilas, joka käytti aikansa juhlimiseen ja vakavoitui vasta abivuonna. Silloin oli tietenkin liian myöhäistä. Tiesin, että jatko-opintopaikka ei aukeaisi lukion päästötodistuksen tai yo-kokeen tulosten perusteella. Siksi aloitin kasvatustieteiden pääsykokeeseen valmistautumisen jo ylioppilaskirjoitusten lukulomalla. Kirjoitin c:n paperit ja pääsin sisään pääsykokeen pisteillä ensiyrityksellä. Täältä tullaan Tampere!

Opintojen alkaessa olin aivan pihalla. Olin juuri muuttanut uuteen, ihmeelliseen kotikaupunkiin. Katselin vuokrayksiössäni TV:n aamusarjoja ja fiilistelín yksinelämisen autuutta ja vapautta. Jossakin välissä älysin vilkaista tiedekuntani lähettämää kutsukirjettä tarkemmin. Tajusin myöhästyneeni orientoivista

opinnoista ratkaisevat kaksi päivää eli juuri sen osion, jossa selitetään tutkintorakenne ja opiskelukäytännöt – siis kaikki, mitä uuden opiskelijan tulee tietää. Saavuin kampukselle siinä vaiheessa, kun muut uudet opiskelijat menivät ilmoittautumaan kursseille. Tuohon aikaan se tapahtui siten, että kirjoitettiin nimi listaan. Niinpä menin porukan mukana ja kirjoitin nimeni jokaiseen paperiin. Näin rakentui ensimmäisen opiskeluvuoteni opintosuunnitelma. Ehdin jo miettiä, että oliko Esko sittenkin oikeassa, olisiko minusta sittenkään tähän.

Jos pääaineopintoni käynnistyivät kaaoksen ja ryhmäpaineen alla, eivät sivuaineopinnot tehneet toimintamalliin poikkeusta. Sinne menin, mihin muutkin. Tästä syystä sivuainekokonaisuuteni näyttää näin jälkikäteen tarkasteltuna lievästi sanottuna mielikuvituksettomalta. Opiskelin sosiologiaa, psykologiaa ja sosiaalipsykologiaa – aivan kuin tavoitteenani olisi ollut se kaikkein generalistisin generalistialojen opiskelijoista. Sivuainevalinnat vahvistavat kuitenkin sitä tosiasiaa, etten opintojeni aikana oikeastaan missään vaiheessa pohtinut vakavasti työelämää. Ajattelin luottavaisin mielin, että kyllähän sitä maisterille aina jotakin työtä löytyy. Suoritin kursseja tulevaisuudesta murehtimatta: kyllä asiat järjestyisivät tavalla tai toisella.

Tein toki opintojen ohella paljon töitä rahoittaakseni vilkkaan opiskelijaelämän alati kasvavia kustannuksia. Monen muun tamperelaisen korkeakouluopiskelijan tavoin työskentelin sekä Särkänniemen huvipuistossa että Stockmannin tavaratalossa mitä erilaisimmista tehtävissä. Kokemusta kertyi muun muassa hissikuskin, lipunmyyjän, järjestyksenvalvojan, portsarin, planetaario-operaattorin, DJ:n, ravintolalähetin, tarjoilijan, alusvaateosaston apulaisen, rtv-asiantuntijan sekä lihatuskin myyjän työtehtävistä. Tämän lisäksi tein runsaasti opettajan sijaisuuksia eri kouluasteilla ammatillista koulutusta lukuun ottamatta. Tällä kaikella on ollut merkittävä vaikutus työuraani, vaikken sitä vielä tuolloin osannut aavistaa.

Suurin yksittäinen tekijä tähänastisen työurani kannalta oli kuitenkin opintoihin sisältynyt työharjoittelujakso. Monet opiskelutoverini näkivät harjoittelupaikan merkityksen erittäin tärkeänä tulevan työllistymisensä kannalta ja käyttivät runsaasti aikaa ja energiaa juuri oikean paikan löytämiseen. Minä valitsin harjoittelupaikkani sijainnin perusteella. Löysin sattumalta yliopiston ura- ja rekrytointipalveluiden verkkosivuilta ilmoituksen, jossa Tampereen kesäyliopisto etsi kurssisihteeriä kesäajaksi. En tiennyt kesäyliopistosta mitään muuta kuin sen, että se sijaitsi 500 metrin päässä asunnostani. Lisäksi kesäajan harjoittelujakso tarkoittaisi sitä, ettei minun tarvitsisi etsiä kesätöitä. Siinä oli perustetta kerrakseen.

Lähetin hakemuksen ja sain kutsun haastatteluun. Haastattelussa minulta kysyttiin, kestätkö paineita ja kykenenkö selviytymään monipuolisista ja yllättävistäkin tehtävistä, joita kurssisihteeri päivittäin työssään kohtaa. Kerroin, että

olen myynyt Stockmannilla rintaliivejä ja sisäfileepihvejä kummastakaan edellä mainitusta elämän osa-alueesta mitään ymmärtämättä, ja että Särkänniemessä saman työpäivän sisään mahtui yleensä vähintään viisi eri työpistettä ja -tehtävää avaruusoppaasta kuuluttajaan ja kaikkea siltä väliltä. Sain paikan.

Työharjoittelujakso oli silmiä avaava kokemus. Se tarjosi mahdollisuuden tutustua oman alan työkenttään, koulutusta vastaavaan työtehtävään sekä ennen kaikkea potentiaaliseen organisaatioon, jossa yleisen kasvatustieteen opiskelija voisi valmistumisen jälkeen työskennellä. Hyvin nopeasti harjoittelujakso osoitti myös, ettei yliopistossa tähän asti opiskelemistani asioista ollut työni kannalta kovinkaan suurta käytännön hyötyä. Olin tankannut kurssikaupalla erilaisia näkökulmia kasvatuksen yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä historiallisista ja filosofisista lähtökohdista. Sen sijaan olisi kannattanut opiskella myyntiä ja markkinointia, taloushallintoa, graafista suunnittelua tai ohjelmointia – tai edes tutustua kopiokoneen monipuolisen käytön periaatteisiin.

Mielikuvituksettomista ja käytännön työelämän näkökulmasta käyttökelttomista sivuainevalinnoista huolimatta pärjäsin kurssisihteerin tehtävässä mainiosti. Sain arvokasta kokemusta ja uusia näkökulmia. Työharjoittelujakso muuttikin ratkaisevasti käsityksiäni opiskelusta ja työelämästä. Ymmärsin, ettei kasvatustieteen maisterin tutkinto tulisi tarjoamaan minulle merkittävästi sellaisia tiedollisia eväitä, joita voisin suoraan hyödyntää työtehtävissäni sektorilla, johon todennäköisimmin työllistyisin. Sen sijaan aloin nähdä tutkinnoon prosessina, jonka aikana opin yleisiä työelämävalmiuksia, kuten laajojen asiasisältöjen nopeaa omaksumista ja hallintaa, oppimistekniikoita, selviytymisstrategioita, verkostoitumista, esiintymisvalmiuksia, uskottavaa viestintää (silloinkin kun en tiedä asiasta mitään), tekstintuottamista, tiedonhakutaitoja, suunnitelmallisuutta, vastuunkantoa, projektimaista työtettä, organisointitaitoja sekä paineensietokykyä. Näillä osaamisalueilla on aina käyttöä työelämässä. Tämä oli käänteentekevä ja monella tapaa lohdullinen havainto.

Opiskelin Tampereen yliopistossa kasvatustieteitä vuosina 1997–2005. Väliin mahtui armeijassa vietetty vuosi sekä yhden lukukauden mittainen Erasmus-vaihto ranskalaisessa kauppakorkeakoulussa. Jälkikäteen voisi sanoa, että opiskeluaikani sujui juuri kuten se alkoikin eli hieman kaoottisesti ilman selkeää ja johdonmukaista suunnitelmaa. Ainoa edes jollakin tapaa tulevaan työuraani liittyvä tavoitteellinen liike oli opettajan pedagogisten opintojen suorittaminen opintojen loppuvaiheessa, vaikka siihenkään ei varsinaisesti liittynyt vahvaa ambitiota opettajana toimimiseen. Ajattelin tuolloin, että suoritan varmuuden vuoksi, eihän sitä koskaan tiedä.

En muista yhdestäkään yliopistossa suorittamastani kurssista mitään, mutta tiedän silti oppineeni paljon. Opiskeluaika muokkasi minua ihmisenä, antoi itsevarmuutta ja luottamusta siihen, että löydän vielä paikkani tässä maailmassa.

Vaikka opiskeluistani puuttui punainen lanka, en tekisi mitään toisin. Kasvatustieteen sosiologi Heikki Silvennoinen on todennut, että inhimilliseksi pääomaksi mielletty koulutus on aina riskipääomaa. Hankitun tutkinnon tuotto riippuu siitä, kuinka yksilö kykenee hyödyntämään hankkimaansa koulutusta. Tutkinto on kuin henkilö, joka esittelee sinut potentiaaliselle työnantajalle. Sinusta itsestäsi riippuu se, saatko työpaikan vai et. Ja itseluottamusta minulla on onneksi aina riittänyt. (Ei ole varmaankaan sattumaa, että Kummeli-sarja houkutteli minut Tampereelle kasvatustieteiden pariin – ja että ainoan kasvatustieteellisen viisauden, jonka muistan ulkoa, on esittänyt tutkija, jonka nimi on Heikki Silvennoinen. Ympyrä sulkeutuu.)

Valmistumisen jälkeen ihmiselle iskee epäuskoinen olo. Tässäkö se oli? Mitä seuraavaksi? Mielikuva valmistuneiden juhlan jälkeen Kalevantien kampuksen pääovien eteen kokoontuneista työnantajista, jotka kilvoittelevat tuoreiden maistereiden suosiosta tavoitteenaan rekrytoida talentit omaan talliinsa hinnalla millä hyvänsä, oli jo aikaa sitten haalistunut ja korvautunut arkirealismilla. Silvennoisen ajatus konkretisoituu karulla tavalla: valmistumisen jälkeen otetaan maisterista mittaa.

Nykyisen työurani ensimmäinen askel oli kolmen kuukauden harjoittelujakso Etelä-Pohjanmaan kesäyliopistossa Seinäjoella heti valmistumisen jälkeen. Kesäyliopisto etsi miespuolista harjoittelijaa EU-rahoitteiseen sukupuolisensitiiviseen projektiin, jossa pyrittiin löytämään syytä siihen, miksi tietyt alat, kuten koulutussektori, ovat vahvasti sukupuolittuneita. Sukupuolisensitiivisyys ei millään muotoa ollut minulle intohimon aihe, mutta olin mies ja työtä vailla, joten lähetin hakemuksen tehtävään, ja ilokseni sain paikan. Koska kyseessä oli harjoittelupaikka, työstä maksettiin harjoittelijan vaatimatonta minimipalkkaa. Monelle vastavalmistuneelle tämä olisi ollut kynnyskysymys, mutta minua tämä ei haitannut. Jotain on ihmisen tehtävä, vaikkapa sitten sukupuoliselvityksiä Seinäjoella.

Ratkaisu osoittautui työurani kannalta varsin merkittäväksi. Miesten vähäinen kiinnostus koulutussektoria kohtaan nousi nimittäin myöhemmin ministeriötason huolenaiheeksi. Opetusministeriö jakoi rahoitusta vapaan sivistystyön oppilaitosmuotojen kattojärjestöille valtakunnallisiin hankkeisiin, jossa selvitetäisiin keinoja miesten aktivoimiseen aikuiskoulutuksen pariin. Kesäyliopistojen valtakunnallinen edunvalvontaorganisaatio Suomen kesäyliopistot ry haki omalle hankkeelleen koordinaattoria. Seinäjoen projektin vetäjä, joka oli sattumoisin SKYOT ry:n pääsihteerin ystävä, muisti minut edelliseltä kesältä ja suositteli minua tähän uuteen hankkeeseen. Asia sovittiin yhteisellä lounaalla, ja niin minusta tuli opetusministeriön rahoittaman Miehiä kesäyliopistoon -hankkeen vetäjä. Miesjahtini oli laajentunut valtakunnalliselle tasolle.

Suomen kesäyliopistot ry oli ensimmäinen oikea työpaikkani, josta maksettiin oikeaa palkkaa. Tämä ajanjakso oli monella tapaa merkityksellinen tulevan työurani kannalta. Valtakunnallinen projekti tarjosi mahdollisuuden luoda laajoja verkostoja koulutuskentälle ja tutustua uusiin ihmisiin. Jo pelkästään ministeriön rahoittaman projektin vetäminen oli hieno sulka hattuun.

Projekti kesti vuoden, minkä jälkeen oli aika siirtyä eteenpäin. Työharjoittelujaksolta saamani positiivinen mielikuva kesäyliopistoista työnantajana oli projektin aikana toimiessa vahvistunut entisestään ja päätin hakea kahta avoimena ollutta koulutussuunnittelijan tehtävää, joista toinen oli Jyväskylässä ja toinen Lahdessa. SKYOT ry:n pääsihteerin kannustamana kävin tapaamassa Tampereen kesäyliopiston koulutussuunnittelijaa, jotta pääsisin paremmin jyvälle laajasta työnkuvasta. En saanut kumpaakaan tehtävää, mutta sattuma puuttui jälleen peliin. Tampereen kesäyliopiston silloinen projektipäällikkö oli siirtymässä uusiin tehtäviin, ja käynnissä olevalle EU-projektille etsittiin uutta vetäjää. Koulutussuunnittelija, joka oli sparrannut minua työhaastatteluihin, vinkkasi tilanteistani rehtorille. Rehtori pyysi minua tapaamiseen, ja kyseisen palaverin jälkeen minä olin Tampereen kesäyliopisto uusi projektipäällikkö.

Olen työskennellyt kyseisessä tehtävässä nyt 11 vuotta. Työnkuvani projektipäällikkönä on kehittää kesäyliopiston koulutus- ja tapahtumatarjontaa erilaisten projektien kautta. Olen unelmatyössä, jossa saan määrittää työn sisällön omien kiinnostuksen kohteideni mukaisesti. Työssä menestyminen edellyttää ennakkoluulotonta ja ratkaisukeskeistä työtettä. Tarvitaan sosiaalisuutta ja verkostoitumistaitoja. Paineensietokykyä ja itseluottamusta. Rohkeutta ottaa askeleita poluilla, jotka eivät ole entuudestaan tuttuja. Nopeaa oppimista ja uusien asioiden omaksumista. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna jokainen päivä ensimmäisestä opiskelupäivästäni lähtien on ollut kuin määrätietoista matkaa tähän pisteeseen: edellä mainittujen taitojen ja valmiuksien opettelua opintojen sekä työhistorian aikana.

Kun tarkastelen tähänastista uraani, huomaan, että sillä on paljon yhtäläisyyksiä opintojeni suorittamisen kanssa. Monet irrationaalisilta ja sattumanvaraisilta vaikuttaneet ratkaisut ovat saaneet merkityksensä suuremmassa kuvassa vasta myöhemmin. Kasvatustieteen maisterin tutkinto ei ole itsessään tuonut minulle yhtään työpaikkaa eikä kukaan ei ole koskaan kysellyt suorittamieni kurssien tai gradun perään. Jokainen valmistumisen jälkeinen työhön liittyvä päätös on johdattanut minua eteenpäin tavalla tai toisella. Myös opiskeluaikaiset valinnat ovat viitoittaneet tietäni työelämässä, vaikken sitä opiskellessani osannut suunnitella. Tiedän, että olisin voinut tehdä valintoja, jotka olisivat saattaneet helpottaa tai valta myöhemmin – opiskella vaikkapa myyntiä ja markkinointia tai graafista suunnittelua. Toisaalta tiedän myös, etten olisi osannut

olla niin kypsä. Lisäksi, oman kokemuksen perusteella, kasvatustieteilijäkin oppii mainiosti näitä taitoja tekemisen kautta.

Palaan vielä kerran Heikki Silvennoisen ajatukseen koulutuksen riskipääomaluonteesta. Hankitun tutkinnon tuotto riippuu siitä, kuinka yksilö kykenee hyödyntämään hankkimaansa koulutusta. Sinun ei siis kannata määrittää osaamistaan kapea-alaisesti suoritettujen kurssien kautta. Viime kädessä työllistymisesi ratkaisee se, millaisen ihmisen potentiaalinen työnantaja sinussa näkee. Ja se ihminen on takuuvarmasti paljon enemmän, kuin suorittamiesi opintopisteiden yhteenlaskettu summa.

Ronja, 26, projektikoordinaattori

Alkoi työhakemusten kirjoittelu ja ansioluettelon viilaaminen. Tein listan paikoista, joihin olin lähettänyt hakemuksen, soittanut perään, saanut vastauksen ja niin edelleen. Aktivoin myös LinkedIn-tilin – ja suosittelen samaa kaikille jo opintojen aikana.

Työskentelen projektikoordinaattorina kansainvälisessä nuorisojärjestössä. Työnkuvaani kuuluvat kaikki järjestön työtehtävät tapahtumien suunnittelusta, toteutuksesta ja markkinoinnista harjoittelijoiden ohjaukseen ja tiliöintiin. Miten päädyinkin näin mielenkiintoiseen ja monipuoliseen työtehtävään kuukausi valmistumisen jälkeen?

Aloitin kasvatustieteen opinnot vuonna 2011 ajatuksella ”haluan suorittaa korkeakoulututkinnon, mutten vielä tiedä mitä haluan tehdä isona”. Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen linja sopi minulle kuin nenä päähän. Pääaineopintoja oli noin puolet opinnoista, minkä lisäksi sain opiskella muun muassa sosiaaliantropologiaa 85 opintopistettä ja paljon muuta. Valitsin sosiaaliantropologian laajaksi sivuaineeksi täysin oman mielenkiinnon pohjalta: olen aina ollut kiinnostunut kulttuureista. Muita sivuaineita valitsin esimerkiksi sen perusteella, minkä ajattelin olevan järkevää työelämän kannalta. Tätä tapaa en välttämättä suosittelisi. Omalla kohdallani kävi niin, että yksi sivuaineista ei lopulta kiinnostanut yhtään, ja huomasin suorittavani opintoja vain pisteitä kerätäkseeni. Käteen jäi todella vähän.

Opiskeluaika oli todella mielenkiintoista. Aloin vähitellen huomata, mitkä teemat ja asiat minua eniten kiinnostavat. Tein niin kandidaatintutkielman kuin pro gradu -työn maahanmuuttajien valmistavasta koulutuksesta. Teema herätti minussa samaan aikaan innostusta ja ärsytystä. Haluaisin vielä joskus olla mukana kehittämässä maahanmuuttajien koulutuspolkuja sujuvammiksi ja yksilöllähtöisemmiksi sekä lisätä heidän mahdollisuuksiaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja nopeaan sopeutumiseen. Tiedän, että näihin tavoitteisiin on vielä matkaa, ja päätinkin yliopistoharjoittelussa tutustua aiheeseen hiukan erilaisesta näkökulmasta. Valitsin harjoittelupaikan, jossa pääsin miettimään, miten maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan voitaisiin helpottaa vapaa-ajan aktiiviteettien avulla.

Yliopistoharjoittelun suoritin Suomen Punaisen Ristin Hämeen piirin monikulttuurisuustoimintaa suunnitellen. Kokemus oli mahtava! Pääsin tutustumaan monikulttuurisuustyöhön ja moniin uusiin ihmisiin – ja ennen kaikkea sain en-

simmäisen kosketuksen työelämästä omalta alalta. Jatkoin työskentelyä harjoittelun jälkeen muutaman kuukauden kansainvälisen nuorisoleirin henkilöstökoordinaattorina. Tehtävä oli todella mielenkiintoinen ja haastava. Vastasin vapaaehtoisten rekrytoinnista, yli sadan vapaaehtoisen ohjaamisesta ja tukemisesta ennen leiriä ja sen aikana, sekä loppuraportoinnista. Pidin työstä kovasti, vaikka alussa oli paljon sisäistettävää hyvin lyhyessä ajassa.

Harjoittelun jälkeen näin kasvatustieteiden sähköpostilistalla maininnan kansainvälisestä ReWell -projektista, jonka tarkoituksena oli kehittää Suomen ja Tansanian välistä yhteistyötä sekä parantaa alueellista hyvinvointia aikuis- ja ammatillisen koulutuksen avulla Morogorossa. Projektissa oli Tampereen yliopiston lisäksi muita oppilaitoksia Tampereelta. Hain mukaan, ja niin lähdin kahdeksi kuukaudeksi Tansaniaan.

Opiskelijana minun oli tarkoitus liittää pro gradu -tutkielmani ReWell-projektin teemoihin. Sain viettää Morogorossa ikimuistoiset kaksi kuukautta, joiden tarkoituksena oli tutustua paikalliseen kulttuuriin ja tehdä kenttätutkimusta opinnäytetyötä varten. Valitettavasti kaikki ei mennyt täysin suunnitelmien mukaan. En päässyt tutustumaan Morogoron yliopiston kurssitarjontaan niinkuin alunperin oli tarkoitus, sillä eduskuntavaalien aikaan kaikki oppilaitokset olivat suljettuina useamman kuukauden ajan. Tutustuinkin kuitenkin muutoin maahan ja sen kulttuuriin sekä yliopiston professoreihin ja opiskelijoihin. Suosittelen jokaiselle ulkomaille lähtemistä, jos se kiinnostaa edes vähän. Kokemus voi avata uusia ovia, vahvistaa kielitaitoa sekä syventää ymmärrystä muista kulttuureista.

Morogorossa ollessani aloitin toden teolla tekemään pro gradua. Ulkomailla ollessani pystyin – yllättävää kyllä – keskittymään opinnäytetyöhön ja jätin tulevaisuuden stressaamisen myöhemmälle. Lopulta lähetin gradun arviointiin ja valmistuin tammikuun alussa 2017. Alkoi työhakemusten kirjoittelu ja ansio-luettelon viilaaminen. Tein listan paikoista, joihin olin lähettänyt hakemuksen, soittanut perään, saanut vastauksen ja niin edelleen. Aktivoin myös LinkedIn-tilin – ja suosittelen samaa kaikille jo opintojen aikana.

Työnhausta tuli kokopäivätyö noin kuukauden ajaksi – kunnes sain puhelun: ”haluaisimme kutsua sinut haastatteluun”. Tämä oli toinen haastattelukutsu, joka poiki lähettämistäni noin 30 hakemuksesta. Haastattelupäivänä nukuin päiväunet, mutta heräsin onneksi juuri 20 minuuttia ennen kuin haastattelu alkoi ja ehdin hurauttaa paikalle ajoissa. Haastattelun jälkeen minulla oli heti tunne, että hyvin meni! Tilanne oli rento ja haastattelijat todella mukavia. Kun lopulta sain kuulla, että paikka nuorisojärjestön projektikoordinaattorina oli minun, en silti ollut uskoa korviani!

Minulla todella kävi tuuri, sillä en ehtinyt olla virallisesti työtön kuin muutama viikon. Tiedän tosin, että työpaikan saamisessa auttoi se, että tuttuni Suomen Punaisesta Rististä oli yksi nuorisojärjestön hallituksen jäsenistä. Hän tiesi

työmoraalini ja tapani työskennellä, jolloin olin helppo valinta. Arvosanoilla ei siis ollut mitään merkitystä työnhaussa minun kohdallani. Ainoat asiat, jotka työnantajaa kiinnostivat, olivat motivaatio, itsenäinen työote, kokemuksella osoitettu kiinnostus alaa kohtaan sekä englannin kielen taito (englanti on toinen työkielistä).

Olen erittäin kiitollinen nykyisestä työstäni. Olen saanut vapaat kädet luoda järjestöstä yhdessä vapaaehtoisten ja harjoittelijoiden kanssa ”meidän näköisen”. Pidän työstäni kovasti, sillä se on erittäin monipuolista, riittävän haastavaa ja todella joustavaa. Toivon, että pystyn jatkamaan samassa työpaikassa lähitulevaisuudessa. Tiedän kuitenkin, ettei tämä tule olemaan viimeinen työpaikkani. Haluan jatkuvasti kehittyä ja mennä elämässä eteenpäin. Voisin nähdä itseni myöhemmin henkilöstötehtävissä tai koulutus suunnittelijana.

Näin jälkikäteen ajatellen olen oppinut lähes kaiken työelämästä töitä tehdessäni. Korkeakoulututkinto on kuitenkin hyvä ponnistuslauta työelämään. Opintojen aikana opitaan perustaitoja, kuten tiedonkeruuta ja sen analysointia. Opiskeluaika on mielekästä, kun opiskelee kiinnostavia aiheita. Niiden avulla löytyy lopulta myös se ”oma juttu” työelämään. Kannustan jokaista olemaan opintojen aikana aktiivinen – erityisesti viimeisinä kahtena-kolmena opiskeluvuotena. Kannattaa luoda elintärkeitä suhteita vapaaehtoisena, oppilaskunnan hallituksen aktiivijäsenenä – tai mikä ikinä onkaan sinun juttusi. Muista myös nauttia opiskelijaelämästä ja olla turhaan stressaamatta tulevaa. Kaikille löytyy paikka – tai useampikin!